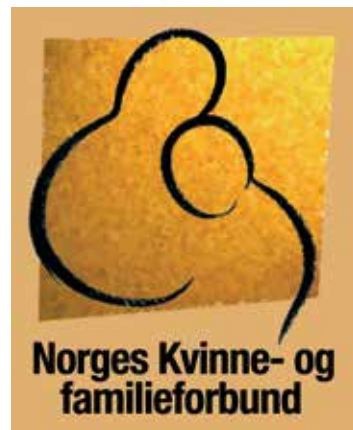

Kvinner & Familie

Nr. 3/2013

MEDLEMSBLAD FOR NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

SE MEG - HØR MEG

Forsidefoto:
Hilde Sofie Hjelseth

Kvinner & familie

Nr. 3 2013

127 årgang - Grunnlagt 1887

Redaktør

Lene Søgaard Gloslie

Utgiver:

Norges Kvinne- og familieforbund

Stortingsgaten 12, 0161 Oslo.

Telefon: + (47) 22 47 83 80

Telefaks: + (47) 22 47 83 99

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Annonser:

post@kvinnerogfamilie.no

Abonnement:

Kan bestilles hos utgiver: NOK 150,- pr. år.

Medlemmer av forbundet får bladet gratis

Design:

Cathrine cmykeri/chfuglei@gmail.com

Trykk: Wittusen&Jensen

Opplag: 4500

Redaksjonsrådet:

Lene Søgaard Gloslie:

redaktor@kvinnerogfamilie.no

Pernille Prøitz Jørgensen:

pernille@kvinnerogfamilie.no

Sonja Kjørlaus:

sonja@kvinnerogfamilie.no

Elisabeth Rusdal:

elisabeth@kvinnerogfamilie.no

Internettadresse:

www.kvinnerogfamilie.no

Frist for stoff: 17. januar 2014

Ettertrykk og kopiering av
Kvinner & families stoff og annonser
er ikke tillatt uten etter avtale.
ISSN NR: 1891 - 7992

Norges Kvinne og familieforbund

Hensikt: Styrke familiens posisjon gjennom tiltak som gir tid og mulighet til omsorg for hverandre.

Visjon: Anerkjennelse av kvinners ulike valg gjennom livsfaser. Verdssetting av familien som bærebjelke i utviklingen av et godt samfunn.

K&F er tilsluttet:

Nordens Kvinneforbund (NKF)

Associated Country Women of the world (ACWW)

KFB (Kvinner frivillige beredskap)

FOKUS Forum for Kvinner og Utviklings-
spørsmål

Grønn Hverdag

Leder

Elisabeth Rusdal

Forbundsleder

Kjære medlem!

Et år går jammen fort – jeg synes ikke det er lenge siden jeg skrev leder til nr. 3 i 2012. Men faktisk er det ett år siden. Og nå er vi snart ved årets slutt. Når dette skrives har vi akkurat fått en ny regjering og det avgåtte regjeringens forslag til statsbudsjett er lagt frem. Vi venter spent på den nye regjeringens forslag. Når du leser dette, så er forslaget trolig lagt frem. Du vil finne våre kommentarer og synspunkter på nettsidene våre.

I dette bladet finner du våre kommentarer til forslaget som kom i oktober. Vi har selv sagt levert innspill til den nye regjeringen, så gjenstår det å se hva vi blir hørt på, og om vi blir hørt.

Vi har nå avsluttet den Nasjonale kampanjen 2013 «Uten mat og drikke duger helten ikke». Vi har fått flere tusen underskrifter som er samlet i 5 ringpermer. Vi hadde håpet å kunne overlevere dem før bladet gikk i trykken. Slik ble det ikke på grunn av regjeringsskiftet. Vi venter på tid for når overleveringen skal skje. Så får vi heller dele informasjonen om dette via nettsidene våre.

Akkurat nå har jeg et bilde i hodet mitt av en modig alenemor som har en funksjonshemmet datter (17 år) som i tillegg måtte ha operativt inngrep for en annen sykdom. Hun søkte kommunen sin om å få utvidet omsorgslønn for å kunne pleie datteren hjemme på full tid noen få måneder før datteren igjen kunne gå på skolen og ha avlastning og annet som hun vanligvis har. Hun fikk avslag. I stedet tilbød kommunen henne at datteren kunne få institusjonsplass, sykehjemsplass og økt avlastning. Moren anket og fikk melding om at ankebehandling er 3 – 4 måneder. Da ville hennes situasjon og behov trolig være over allerede. Hun sto frem med sitt såre rop om hjelp i avisen. Historien avdekker at systemet fortsatt svikter, systemet fanger ikke opp de som virkelig har behov. Videre får du ikke vite om de rettigheter du har. I tillegg til merbelastning av å måtte være på sykehus med barnet og den komplikasjonen og behandlingen som der skjer, drives du fra skanse til skanse for å forsøke å få hverdagen til å gå i hop også økonomisk. Faste utgifter vi alle har, blir ikke borte når sykdom rammer og en ikke kan delta i lønnet arbeid.

Det er bare å konstatere at vi fortsatt har en jobb å gjøre med tanke på omsorgslønnsordningen og hvordan den fungerer. Vi har bedt om møte med politisk ledelse i departementet for å forsøke å få til en endring. For den ene historien her er ikke enestående – den er bare en av

mange. Ikke alle orker å stå frem – så mørke-tallene er mange. Det dreier seg om å bli sett og hørt.

Vi har nettopp kommet hjem fra vårt internasjonale forbunds verdenskonferanse. Der fremmet vi en resolusjon om at alle medlemssorganisasjonene i vårt internasjonale forbund skal arbeide for at deres lands regjeringen skal intensivere arbeidet slik at kvinner og barn som lever i områder med konflikt, ikke skal være ofre og benyttes som middel i konflikten. Vi er utrolig glade for at vi fikk enstemmig vedtatt dette forslaget. Mer kan du lese her i bladet. Det dreier seg om at disse kvinnene og barna skal sees og høres.

I løpet av oktober har det bare i Oslo vært mer enn 100 ran og overfall – flere av disse er hendelser der barn og unge er ofre. Vi vet at dette skjer mange andre steder i landet også. Videre så er drap i nære relasjoner økende i 2013 her i landet. I en tidligere utgave av bladet i år hadde vi en del om dette. Det forskes og det fokuseres og det gjennomføres ulike tiltak. Likevel så fortsetter utviklingen. Hva er årsaken? Er det noen som føler at de ikke blir sett eller hørt?

Igjen har vi lagt en Halloween-feiring bak oss. Og i år har vi jammen opplevd at handelsstanden mer enn noen sinne vil tjene på denne nye tradisjonen. De vil gi sitt bidrag – til en humoristisk feiring – sier reklamen til en større kjede. Deres bidrag var salg av produkter som blodige avkappede legemsdeler. Humor? Jeg synes ikke det – jeg synes derimot det er spekulativt og ganske ansvarslost. Det ble heldigvis protester og de trakk de mest omtalte produktene tilbake. Bare synd at handelsstanden ikke selv har etikk og moral nok til å ikke selge slike produkter. Men som forbruker ble vi sett og hørt. Det burde her vært unødvendig å si fra.

Du og jeg er brukere av velferdsordninger og vi er forbrukere. Vi må være beviste og vi må tenke over våre valg. Vi som organisasjon må følge med i våre nærmiljøer og lokalsamfunn. Vi må våge å ta opp saker der systemene svikter. Vi må våge å si fra. Ikke alle makter å bli sett – ikke alle orker å si fra. Da kan vi bidra ved å være deres talerør enten sentralt eller lokalt. Her kan vi hjelpe hverandre med å fortelle om historiene og vi kan hjelpe samfunnet med å finne gode løsninger.

Det handler om «se meg – hør meg» og det er temaet for 2014

Med vennlig hilsen Elisabeth Rusdal

Redaktør

Lene Sjøgaard Gloslie

Redaktør

Året går mot slutten, og mange milepeler er nådd for K&F gjennom det året vi snart kan se tilbake på. Viktige saker er satt på dagsorden, både lokalt og internasjonalt, og medlemmer fra nord til sør kan med rette være stolte av den innsatsen som er lagt ned i lokallagene. Også internasjonalt har K&F satt avtrykk i 2013. Engasjement og innsats kjenner ingen landegrenser - og dyktige kvinner som kan og vil, når fram med sitt budskap.

Når vi snart runder årsskiftet kan vi se fram mot nye mål, og nye milepeler. Forbundets tema for 2014 er "se meg, hør meg". I Moss sitter det noen spente damer som bruker fritiden sin til å levendegjøre dette temaet. Familiekontaktene i Home-Start Moss er blant de fem nominerte kandidatene som har blitt utvalgt som finalister til Frivillighetsprisen 2013. I skrivende stund er det ennå ikke avklart hvem av de fem som tildeles prisen, men det er ingen tvil om at dette er verdige kandidater. K&F var i sin tid en av organisasjonene som bidro til å etablere Home-Start i Norge, en organisasjon som på lokalplan bidrar til å hjelpe småbarnsfamilier som står oppe i ulike utfordringer i sitt dagligliv. Familiekontakten kan ofte være familiens første møte med en person som støtter, oppmuntrer og ser hele familien.

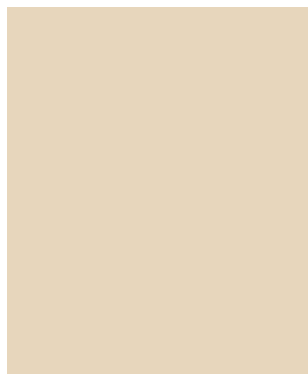
Gro Lindstad fra FOKUS - Forum for kvinner og utvikling, deler sine erfaringer i et reisebrev fra Afghanistan. Vold mot kvinner, og det at skolegang ikke tilrettelegges i tilstrekkelig grad for jenter, er et stort samfunnsproblem. Utviklingen går langsomt, og det ligger mye arbeid foran de som jobber for endring på disse områdene.

2014 ligger foran oss med nye muligheter for innsats for kvinner og familie, både lokalt, politisk og internasjonalt. La oss inspireres av hverandre og av å se at det nytter.

Godt nytt arbeidsår til alle!

f - følg oss på facebook

OPPDATER DEG PÅ HVA
SOM SKJER I FORBUN-
DET! DU FINNER LINKEN
TIL FACEBOOKSIDEN PÅ
NETTSIDENE VÅRE.
HER FÅR DU LØPENDE
INFORMASJON, DU KAN
KOMMENTERE OG DELTA
I DISKUSJONEN. VI SES
PÅ FACEBOOK!

Innhold

Lokalstoff	26
K&Fs Beredskapsutvalg	27
Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund	28
Liste over K&Fs tillitskvinner	30

POLITIKK OG SAMFUNN

ACWWs verdenskonferanse	4
Reisebrev fra Afghanistan	6
Plass i hjertet - plass ved bordet	8
Nasjonal kampanje 2013	12
Statsbudsjett 2014	23

NYTT FRA FORBUNDET

Ledelsens kalender	25
Nordens kvinneforbunds sommerkonferanse	16

INTERNASJONALT UTVALG

Reiserapport fra Afrika	18
-------------------------	----

JUS OG RETTIGHETER

Ofrenes rettigheter	14
---------------------	----

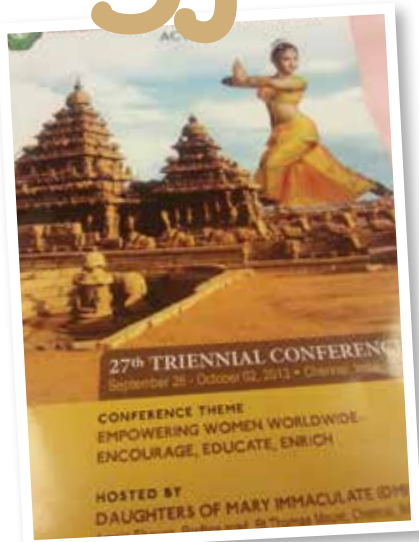
Forbundsleder holder hovedinnlegg for vår resolusjon.

Vårt internasjonale forbund; Associated Country Women of the World (ACWW) arrangerte sin verdenskonferanse i slutten av september og begynnelsen av oktober i Chennai, India.

VÅRT INTERNASJONALE FORBUNDS VERDENSKONFERANSE

Forbundet fikk gjennomslag

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Fra vårt forbund var vi en delegasjon på seks stykker – forbundsleder sammen med medlemmer av internasjonalt utvalg og et par medlemmer. Alle disse – unntagen forbundsleder – dekket alle utgifter selv.

Det var en spent gjeng som møttes på Gardermoen og dro av sted. I bagasjen var kilovis av papirer, både sakspapirer, men også bakgrunnsdokumenter, informasjon om forbundet med mer. I tillegg hadde vi med barnebøker på engelsk som skulle gis til barn i Chennai.

Det å delta på en slik konferanse er

hardt arbeid, men det gir økt kunnskap og mange ideer til nye arbeidsoppgaver og ikke minst nye vennskap. Så det å starte dagen før klokken åtte om morgenen og ikke komme hjem på rommet før ved 21-tiden i varmen, blir ikke noe man tenker over. For diskusjonene og møtene er så spennende og engasjerende at slike ting glemmes.

HVA SKJEDDE SÅ

K&F hadde foreslått en resolusjon om kvinner og barn som ofre i konflikt. I utgangspunktet fikk vi ikke saken med på sakslisten før møtet. Men med godt

Barn som møter oss ved landsbybesøk i India.
Foto: Elisabeth Rusdal

Delegasjonen etter at vår resolusjon er vedtatt. Inger Johansen var ikke tilstede da bildet ble tatt.

arbeid fra alle i delegasjonen, fikk vi først hele Europa med på at den skulle fremmes som hastesak. Vi hadde med 150 eksemplarer, men skjønnte raskt at her måtte flere eksemplarer til. Det ordnet seg via hotellet. Så gjaldt det å få hele verdenskonferansen – over 350 delegater med over 550 stemmer til å bli enige. Timene gikk og dagene likeså. Men siste dagen fikk vi slippe til. Vi fikk støtte fra Sør-Afrika og etter vårt hovedinnlegg var det ingen spørsmål, ingen som ønsket debatt, bare rett på avstemming. Spenningen blant oss fra K&F var til å ta og føle på. Lettelsen var stor da vi fikk forslaget enstemmig vedtatt.

Det betyr at 460 organisasjoner i ACWW skal arbeide med dette på vegne av de mer enn ni millioner medlemmene som ACWW har.

Anne Marit Hovstad var foreslått av forbundet til å lede ACWWs prosjektkomite. Og hun ble valgt med klart flertall. En tydelig anerkjennelse av

hennes arbeid så langt i komiteen og en stor ære for forbundet og ikke minst et stort ansvar for Anne Marit. Et ansvar vi vet hun vil bære til beste for alle.

Vold i nære relasjoner var et forslag til uttalelse fra Norges Bygdekvinnelag – og denne ble etter debatt vedtatt som resolusjon. Og resolusjon forplikter alle medlemsorganisasjonene i ACWW å følge opp. Uttalelser kan den enkelte organisasjon velge selv.

I mange år har spørsmål om kjønnslemlestelse av kvinner vært tema på verdenskonferanser i ACWW uten at det har blitt vedtak. I år kom vedtaket om at dette skal man jobbe mot. Det viser at når kvinner bruker tid og diskuterer så samles man om felles mål – som har stor betydning for mange kvinner verden over.

Valgene av nytt styre ga oss ny verdenspresident; Ruth Shanks fra Australia. Visepresident ble Margaret Yetman fra Canada.

Vi fikk ny Europa-president – Valerie

Stevens fra England. Hun kommer allerede i midten av november til Norge på besøk.

Alle resolusjoner og uttalelser vil bli lagt ut på nettsidene når vi har mottatt dem og fått de oversatt. I tillegg vil de bli sendt ut til kretsens internasjonale kontakter.

ANDRE TING

Arrangøren; Daughters of Mary Immaculate (DMI) har bygget opp flere landsbyer der det drives skoler og utdanning og arbeid for å sikre familier utdannelse og arbeid. Dette gjør de både i India, men også i en rekke andre land. Så vi fikk alle besøke en slik landsby i utkanten av Chennai. Det ble minnerike inntrykk for oss alle.

I løpet av konferansen var det flotte kulturinnslag og foredrag relatert til konferansens tema: «Empowering women worldwide - Encourage, Educate, Enrich»

NESTE KONFERANSE

Norge skal arrangere Europakonferansen 1. - 4. mai 2014 i Bergen. Neste verdenskonferanse skal holdes i England i 2016. Så her er det muligheter for alle våre medlemmer å delta. Mer informasjon bringer vi etter hvert.

WOMEN AS VICTIMS OF CONFLICT

Be it resolved that Associated Country Women of the World and its member organizations urge their governments to act, not only adopt, the UN Security Council Resolution 1325.

Gro Lindstad hadde en dag med undervisning i menneskerettigheter generelt og kvinners rettigheter spesielt for denne gruppen med jordmorstudenter. De kom kjørende til Kabul fra en skole tre timers reise fra Kabul for å få undervisning, fordi det var for risikabelt sikkerhetsmessig for Lindstad å dra til dem.

Reisebrev fra Afghanistan

I august i år var jeg ni dager i Kabul for å snakke med kvinneorganisasjoner og andre aktører FOKUS samarbeider med i Afghanistan.

Dette er et reisebrev derfra.

AV: GRO LINDSTAD, DAGLIG LEDER, FOKUS – FORUM FOR KVINNER OG UTVIKLING

Afghanistans uavhengige kommisjon for menneskerettigheter og lederen Sima Samarer bekymret over en brå økning i tallet på voldshandlinger rettet mot kvinner. Fra 20. mars til 20. juni i år ble det meldt om over 700 slike saker, en økning på rundt 30 prosent fra samme periode i fjor. Etter å ha hatt samtaler med både kvinneaktivister og en av de kvinnelige parlamentsmedlemmene er min oppfatning at det ikke nødvendigvis har vært en

stor økning i løpet av det siste året, men at flere tilfeller rapporteres og dokumenteres. Det i seg selv er jo bra, men da må det også eksistere tiltak for de kvinnene som utsettes for vold.

Situasjonen i store deler av Afghanistan er dessverre ikke slik fordi det er manglende kompetanse blant lovgivere, i rettsapparatet og hos politiet som skal ta imot anmeldelsene. Flere av organisasjonsrepresentantene jeg har snakket

med sier at en av de viktigste tingene vi kan gjøre er å bidra til trening og skoler- ing for dommere, politi og andre som skal ivareta kvinners rettsikkerhet og sørge for at de får tilgang til rettssystemet.

I hele Afghanistan finnes i dag 34 krisesentre, og disse eksisterer generelt med svært kompliserte forhold. Den afghanske justisministeren gikk tidligere i 2013 ut offentlig og omtalte krisesen- trene som sentre for prostitusjon, og

dette er også den generelle holdningen ute blant afghanere. Selv om justisministeren fikk sterk kritikk for uttalelsen sin, og senere omformulerte seg, var jo skaden skjedd. Kvinnene som oppsøker krisesentre, med eller uten barn, har i all overveiende grad ingen steder å gå etter opphold på krisesentrene, og afghanske myndigheter oppfordrer i stedet til at de sammen med mannen oppsøker et av de 120 familierådgivningssentrene. I et møte med Deputy Minister i Ministry of Women's Affairs sa hun at disse sentrene mangler midler.

President Karzai underskrev i 2009 på en lov som skulle gi beskyttelse til kvinner som ble utsatt for vold. Denne ble underskrevet som en presidenterklæring. Forslaget hadde da vært under forberedelse siden 2005. I ettertid ble det argumentert fra mange kvinneaktivister i Afghanistan at loven burde forbli i sin form som en presidenterklæring, fordi den aldri ville overleve i sin nåværende form, hvis den kom opp til debatt i det afghanske parlamentet.

Loven tar for seg 22 ulike former for vold mot kvinner og setter strafferammer for dem, samtidig som den fordeler ansvar ut til ulike departement. Afghansk straffelov har bestemmelser som gjelder tvangsekteskap og mord, og det finnes sivilrettslig lovverk som setter rammer for minstealdre for ekteskap til 15 år, men lovene mangler oppfølging og implementering.

Allerede i 2009 forsøkte en kvinnelig parlamentariker som heter Fawzia Koofi å få loven opp til debatt i parlamentet. Den gangen endte diskusjonen i krangel og mye uroligheter, og diskusjonen ble lagt på is og saken trukket. Konservative parlamentarikere reagerte blant annet sterkt på bestemmelser om forbud mot polygami og at ferde skulle kunne straffes for å gifte bort mindreårige døtre.

Jeg møtte Fawzia Koofi i Kabul, etter at hun nok en gang hadde satt mye på spill ved å forsøke å få loven behandlet igjen våren 2013. Før møtet med henne hadde vi møtt kvinner fra Afghan Womens Network, Sima Samar og andre, som var tydelig frustrert over Fawzia Koofis manglende forståelse for hva hun satte på spill ved å la parlamentet diskutere og eventuelt endre på hele loven og svekke denne. Koofi sitter som leder for parlamentets Womens Commission, og brukte

sin rolle der til å få loven opp til ny debatt. Da den kom opp til plenumsdebatt 18. mai i år ble kommentarene fra konservative parlamentarikere så provoserende og negative at parlamentspresidenten stanset debatten og sendte den tilbake til komiteen til videre utredning. Det reddet antageligvis hele loven fra å bli totalt utvannet og lite brukbar. Fawzia Koofi hadde ingen forståelse for dette da jeg snakket med henne, og hadde noen svært underlige forklaringer på hvordan prosedyren for fremleggelse og debatt av lovforslag foregår i det afghanske parlamentet.

Koofi er i tillegg en svært ambisiøs parlamentariker som allerede har gitt flere signaler på at hun vil stille til valg som president i 2014. Hvis hun i sin valgkampanje viser like lite forståelse for strategi og er villig til å kjøpslå med kvinners rettigheter for egen karriere har afghanske forkjempere for likestilling og mot vold mot kvinner en stor utfordring.

Utdanning er et tema som har gått igjen i mange samtaler jeg hadde i løpet av ni dager i Kabul, og da særlig utdanning for jenter. Slik situasjonen er i dag har vi sett store forbedringer, og det er noe alle internasjonale aktører skryter av. Det de ikke sier, er at mange jenter slutter skolen etter 4. eller 5. klasse fordi de da tas ut av skolen av familien. De kommer i en alder hvor de ikke kan undervises av menn, og det er samtidig en stor mangel på kvinnelige lærere. I tillegg er ikke skolene tilrettelagt for jenter, ved at det for eksempel mangler så grunnleggende ting som egne latriner. Ute i provinsene som er mer avsidesliggende er det problematisk å få kvinnelige lærere til å bosette seg, og noen steder er de i tillegg så avskåret fra omverdenen at veiene kan være utilgjengelige inntil seks måneder av året på grunn av snø.

Det afghanske utdanningsministeriet har nylig utført en undersøkelse hvor de konkluderer med at 42 prosent av afghanske barn nå går på skole. Det tilsvarer 10,3 millioner barn. Sima Samar sier at dette tallet er «blåst opp» og at det virkelige tallet nok er nærmere 7 millioner. Hun sa at det i undersøkelsen finne både «ghost students» og «ghostteachers».

I tiden fremover er det viktig å både fortsette å støtte og synliggjøre den stemmen Sima Samar representerer, samt å se på hvordan vi kan tilrettelegge for at flere jenter skal få utdanning som strekker seg

over mer enn 4 til 5 års utdanning. Samar repeterte behovet for skoler for jenter og at jenter får gjennomføre 12 års skolegang slik at de kan utdanne seg videre og bli, blant annet, lærere.

NORGE KUTTER STØTTEN TIL AFGHANISTAN

Regjeringen Stoltenberg foreslo i oktober å kutte den sivile bistanden til Afghanistan fra 750 til 700 millioner kroner i 2014.

– Kuttet kommer fordi vi ser manglende afghansk vilje til å følge opp forpliktelsene fra Tokyo på flere områder, men særlig på bekjempelse av vold mot kvinner og bekjempelse av korrupsjon, uttalte statssekretær Torgeir Larsen i Utenriksdepartementet.

På et givermøte i Tokyo i 2012 ble Afghanistan enig med sine samarbeidspartnere om gjensidige forpliktelser i utviklingssamarbeidet. Norge forpliktet seg da til å gi 750 millioner kroner i sivil støtte per år til Afghanistan frem til 2017 så fremt Afghanistan sto ved sine forpliktelser.

Norge ga på et høynivåmøte i Kabul 3. juli uttrykk for misnøye med den trege og ujevne gjennomføringen av forpliktelsene som Afghanistan påtok seg i Tokyo. Norges ambassadør til Afghanistan annonserte da at innretning på og omfanget av den sivile bistanden ville bli vurdert.

– Vi er dypt bekymret over omfattende vold mot kvinner i Afghanistan. Afghanske myndigheter lovet å rapportere om gjennomføringen av loven om bekjempelse av vold mot kvinner innen møtet i juli. Rapporten er ennå ikke lagt frem. Det er ikke godt nok, sa statssekretær Larsen.

– Korrupsjon er et stort problem. Kabul bank-skandalen er et eksempel på dette. Det er gjort for lite for å rettsforfølge de involverte, og det er gjort for lite for å kreve inn penger som er underslått. Det vitner om at korrupsjon ikke tas tilstrekkelig på alvor av afghanske myndigheter, sa statssekretæren.

– Vi står ved våre langsiktige forpliktelser til Afghanistan. Men forpliktelsene er basert på gjensidighet. Vi oppfordrer derfor afghanske myndigheter til å trappe opp innsatsen for å ivareta deres del av forpliktelsene, sa Larsen.

FRIVILLIGHETSPRISEN

Hvert år, rundt den internasjonale Frivillighetsdagen 5. desember, deles Frivillighetsprisen ut til en initiativrik person, lokal forening eller en gruppe som har gjort en bemerkelsesverdig innsats for samfunnet rundt seg. Prisen arrangeres av Frivillighet Norge, og deles ut direkte på TV2 God Morgen Norge. Frivillighetsprisens mål er å sette fokus på nettopp det arbeidet noen mennesker legger ned for andre, men også å skape engasjement rundt frivillig arbeid, og fremme organisasjonene bak de nominerte. Prisen skal synliggjøre frivillighetens verdi gjennom å løfte fram gode eksempler på resultater av frivillig innsats. (Kilde: Frivillighetnorge.no)

Irem og Ella viser stolte frem hummerfangsten.

Plass i hjertet - plass ved bordet

En plass i hjertet og en ledig stol ved bordet var alt som skulle til for at de tok valget å bli familiekontakter i Home-Start Familiekontakten. Å nærme seg en annen familie med vennskap og praktisk hjelp har blitt en berikelse de ikke vil være foruten. Nå er familiekontaktene i Home-Start Moss nominert til Frivillighetsprisen 2013.

Anette Hagen-Hansen med to av sine egne barn.

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

- Med tre barn kan hverdagen være kaotisk, men vi bestemte oss for at dette har vi tid til! Anette Hagen-Hansen ble kjent med Home-Start da hun jobbet i sekretariatet i K&F (daværende Husmorforbundet), som var en av organisasjonene som bidro til å etablere Home-Start i Norge. Det var noe spesielt med denne organisasjonen, og da hun senere traff ildsjelen Helen Mollatt, koordinator for Home-Start i Moss, var tiden moden for å åpne døren og familien for et annet barn som trengte det.

- Det har spredd seg et positivt rykte om Home-Start her i Moss. Folk ser at det lar seg gjøre i hverdagen, at dette ikke er noe som må vente til barna har flyttet hjemmefra og man er ferdig med å kjøre til fotballtrening. Det er hverdagen vår vi

Familiene gir også uttrykk for at et positivt møte med frivillige gjør at de ønsker å bidra selv.

Uttalelser fra Home-Start familier

Hilde Sofie Hjelseth sammen med lille Anita.

Hele familien gleder seg til Anita kommer på besøk.

Ut på tur, i herlig vinter-
vær. Hilde S. Hjelseth,
Anita og Hildes datter.

tilbyr, og i den er det plass til en til, sier Anette.

Hele familien opplever det som positivt å få besøk en dag i uken. Denne dagen har de satt av, da skal de være sammen.

GODE VERDIER

- Det er samlende for hele familien at vi har denne dagen sammen med Irem i løpet av uken. Vi deltar på aktiviteter, eller er hjemme - det viktigste er å gjøre noe sammen som familie. Barna gleder seg til hun kommer, og det er mye latter og glede.

Anette ser Home-Start som en mulighet til å gi gode verdier videre til barna - solidaritet, hjerterom og romslighet får en naturlig plass i hverdagen. - Man må ønske å bli kjent med den usminkede delen av lokalsamfunnet, og man må ønske å slippe noen inn i sin egen hverdag. For oss har det vært udelte positivt å kunne være til støtte for en annen familie som i en periode har behov for det, sier Anette.

- Å VÆRE TIL NYTTE OG HJELP FOR NOEN, GIR MER ENN JEG FØLER AT JEG GIR

Hilde Sofie Hjelseth mistet den eldste datteren sin i en bilulykke for tre år siden. Et gigantisk tomrom stod tilbake, og livet skulle gis mening på ny. For to år siden ble hun familiekontakt i Home-Start. Å hjelpe en annen familie, og å se at hjelpen betyr mye, har vært hjelp til selvhjelp for henne og familien.

- Det frivillige arbeidet gir glede, sier

Hilde. Jeg har plass i hjertet mitt, og vi har plass ved bordet. For tre år siden opplevde trebarnsmoren og barnehageeieren det verste som kan skje. Ti uker før hun skulle fylle 18, omkom datteren Maren i en trafikkulykke.

- Det virker til tider umulig å leve resten av livet. Det er dager jeg ligger i fosterstilling og skriker, men da prøver jeg å tenke: Hvis Maren hadde sett meg nå. Hva hadde hun sagt og ønsket at jeg skulle gjøre? sier Hilde. Kunne det være mulig at noe godt kunne komme ut av det grusomme som hadde skjedd?

Hilde og familien har valgt å være åpne om sorgen. Det å fortelle har hjulpet. Maren er fortsatt en del av familien, bildene henger overalt, de snakker mye om henne.

- Mange syns det er vanskelig å snakke med folk som har mistet noen. Men det er bedre å si noe feil enn å ikke si noe i det hele tatt, sier Hilde.

VEIEN VIDERE

Etter hvert ble Hilde valgt inn i styret i foreningen «Vi som har et barn for lite». Og de siste to årene har hun vært familiekontakt i Home-Start.

- Jeg tenkte, kanskje noe kan fylle noe av det gedigne tomrommet. Jeg har en kjempestor plass i hjertet, som er tom.

FAKTA

Home-Start Familiekontakten er en internasjonal organisasjon som så sin oppstart i Norge gjennom støtte fra flere organisasjoner. K&F var en av dem, og i 1995 ble det første Home-Start tilbudet etablert i Trondheim. I dag er det 32 avdelinger på landsbasis, som driftes lokalt av ulike organisasjoner og kommuner. Ett nasjonalt kontor ble opprettet i 2000, da HSF vokste raskt og det var behov for kvalitetssikring og nasjonal oppfølging.

Familiekontaktene kursenes grundig og mottar veiledning av sin lokalavdelings koordinator så lenge de er familiekontakter. Det er stor spredning i bakgrunn og alder til familiekontaktene, men fellesnevneren er at alle har tid og lyst til å være sammen med en småbarnsfamilie regelmessig. Hver lokalavdeling har en Home-Start koordinator, som legger mye arbeid i å matche riktig familiekontakt med riktig familie. Gleden ved å være frivillig gjennom Home-Start Familiekontakten, gjør at mange forblir familiekontakter i flere år. Noen ønsker spesielt å støtte familier som har kronisk syke barn eller barn med nedsatt funksjonsevne. For mer informasjon, se www.home-start-norge.no.

Koordinator Helen Mollatt i Home-Start Moss på sykkelturn med sitt familiekontaktbarn.

Ingen kan ta Marens plass, men den ledige stolen står der, vi har plass både i huset og hjertet. Det koster meg ikke noe, vi gjør bare hverdagslige ting, og om jeg henter et barn til, spiller ingen rolle, sier hun.

- I dag ser jeg at å være familiekontakt bare har gitt oss gleder og hyggelig samvær. Jeg tror de aller fleste familier har anledning til å være familiekontakter. Hvis man har en ledig plass ved bordet, skal det ikke så mye mer til. Det skal ikke være sirkus og tivoli man tilbyr, men de vanlige hverdagene, sier Hilde.

FLEKSIBILITET VIKTIG

Hilde har valgt å være familiekontakt for familier med alenemødre, og slik bidratt til et pusterom i deres hverdager. Som familiekontakt opplever hun det som positivt at hun kan si noe om hva slags samvær hun ønsker, og når hun ønsker det. I utgangspunktet er familiekontaktene knyttet opp mot familiene i seks måneder. Det er koordinatorens oppgave å finne familier og familiekontakter som har tilsvarende ønsker, og som passer sammen.

- Om man har en hektisk hverdag, går det fint an å gjøre dette i helgene. Det handler om å kombinere det med aktiviteter vi allikevel ville gjøre, sier Hilde.

INGEN KAN GJØRE ALT, MEN ALLE KAN GJØRE NOE

Engasjement og drivkraft må til for å etablere Home-Start i nærmiljøet, og det mangler ikke i Home-Start Moss. Koordinator Helen Mollatt startet lokalsamfunnet som driftes av Moss og Omegn Kvinneråd for to år siden, og lever som hun lærer. Hun er selv familiekontakt, og ser at det er mulig å finne tid og rom for et barn som trenger det i sin egen hverdag med jobb, mann og barn.

- Vi har omlag tretti flotte familiekontakter her i Moss, som gjør en viktig innsats inn i familier som har behov for det i en periode i livet, sier Helen.

Hverdagen med små barn er gode, men travle, og av og til er det små forskjeller som kan gjøre at familien mestrer hverdagen bedre. Enten man trenger en å snakke med, praktisk hjelp, råd i oppdragelse av barn, en støttespiller, leksehjelp, eller hjelp til å utvide sitt sosiale nettverk gjennom samvær med andre, kan en familiekontakt være akkurat det familien trenger.

- Home-Start er et lavterskeltilbud der familiene selv tar kontakt og melder sine behov. Vi treffer mange forskjellige familier, med ulike utfordringer i sine familieliv. Livet med små barn er sårbart

Å ta del i hverdagsaktiviteter sammen gir felles glede.

og det kan ofte være ting som får livet "ut av balanse". Det kan være at man er alene med omsorgen, fysisk eller psykisk sykdom, flerbarnsfødsler eller ensomhet som gjør at behovet for en støttespiller kan være tilstede, sier Helen.

VIKTIG FOR LOKALSAMFUNNET

Og Home-Starts betydning for lokalsamfunnet har blitt lagt merke til. I ordføreren i Moss sin begrunnelse for nominasjonen til Frivillighetsprisen heter det at "den vellykkete etableringen av HSF i Moss kan vi takke de engasjerte frivillige for! Med sitt engasjement for nærmiljøet, familien og spesielt barna bidrar de til både stabilitet og utvikling for familier som opplever hverdagen som utfordrende".

Det oppriktige engasjementet, motivasjonen og støtten familiekontaktene gir hverandre, bidrar også til at denne positive gjengen stadig vokser.

ERFARNE VOKSNE

- Familiekontaktene er voksne som har erfaring med barn og som kan dele sin erfaring. De gir familiene en å snakke med, en å dele sine sorger og gleder med. De støtter opp under ordtaket "ingen kan gjøre alt, men alle kan gjøre noe". Med de 2-4 timene i uken de gir til andre er de med på å gjøre en stor forskjell for familiene, sier Helen.

Som ordføreren påpeker i nominasjonen: De frivillige kan beskrives som "en dråpe i ett vann som etter hvert får store ringer".

“Det at et medmenneske vil gi av sin tid til vår lille familie betyr enormt mye, det betyr så utrolig mye mer enn den tiden hun bruker på oss.

Uttalelser fra Home-Start familier

Omsorgslønn

– tiden er mer enn moden for å gjøre noe

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Ordningen med omsorgslønn ble første gang lovfestet i 1988. Da var det en formell lovfesting av en praksis noen kommuner allerede hadde. Med årene har det vært vedtatt endringer. Ordningen slik vi kjenner den i dag er som følger:

- * Kommunene er pålagt å gi tilbud om omsorgslønn til personer som har et særlig tyngende

omsorgsarbeid. Kommunene kan ikke avslå søknad om omsorgslønn med begrunnelse at de ikke har slikt tilbud eller at de ikke har tatt det med i sine budsjetter.

- * I henhold til rundskriv fra Helse- og omsorgsdepartementet skal ordningen bidra til best

mulig omsorg for de som trenger hjelp i dagliglivet og å gjøre det mulig for private omsorgsytere å makte å holde på med omsorgsarbeidet.

Det er også slik at den som yter omsorgen kan kreve å få vite hva kommunen kan tilby av tjenester for å lette omsorgsbyrden.

Når man leser retningslinjene og tankene bak, virker det hele veldig bra. Men så er det jo noe med hvordan dette fungerer i praksis. Og her er det mye som ikke fungerer, eller som rett og slett er uverdig. Media bringer med ujevne mellomrom beretninger om slike triste historier. Og dette ser ikke ut til å ta noen ende.

Saken er den at kommunene gjennom forskrift er gitt adgang til å utvise skjønn i vurderingen av søknadene om omsorgslønn. Videre er det også slik at det er kommet en ordning om pleiepenger som skjer via NAV. Og dermed er grunnlaget lagt for at de som trenger det blir kasterballe mellom de ulike instanser, stikk i strid med hva som var intensjonen i forbindelse med opprettelsen av NAV. Pleiepenger er noe som er vanskelig å få innvilget og dette skal dekke tap av arbeidsinntekt fordi man må gå ut av lønnet arbeid for å pleie en nærstående. Pleiepenger er altså IKKE lønn for

omsorgsarbeid. Omsorgslønn er IKKE kompensasjon for tapt arbeidsinntekt. I og med knappe ressurser i kommunene er det ikke vanskelig å forstå at de henviser søkere til NAV og pleiepenger. Problemet er at tiden går, og den som trenger dette, blir skadelidende og får påført ekstra bekymringer i en hverdag full av mange utfordringer fra før. Etter vårt syn en håpløs situasjon, og uverdig i dagens samfunn.

Det er kommunene som avgjør hvem som skal få omsorgslønn og størrelsen på omsorgslønnen. Omsorgslønn er ingen rett man har på lik linje med andre sosiale tjenester. Dette medfører større bruk av skjønn. Videre bruker noen kommuner da muligheten til å tilby avlastning eller opphold i institusjon i stedet.

Hva er så kriterier/vilkår for omsorgslønnen

- * omsorgsarbeidet må være særlig tyngende
- * omsorgsarbeidet omfatter nødvendige omsorgsoppgaver
- * omsorgen er det beste for den som trenger hjelpen
- * kommunens ressurser

Når det gjelder fastsetting av lønn, så skal den gi en godtgjørelse til den som utfører omsorgsarbeidet. Den

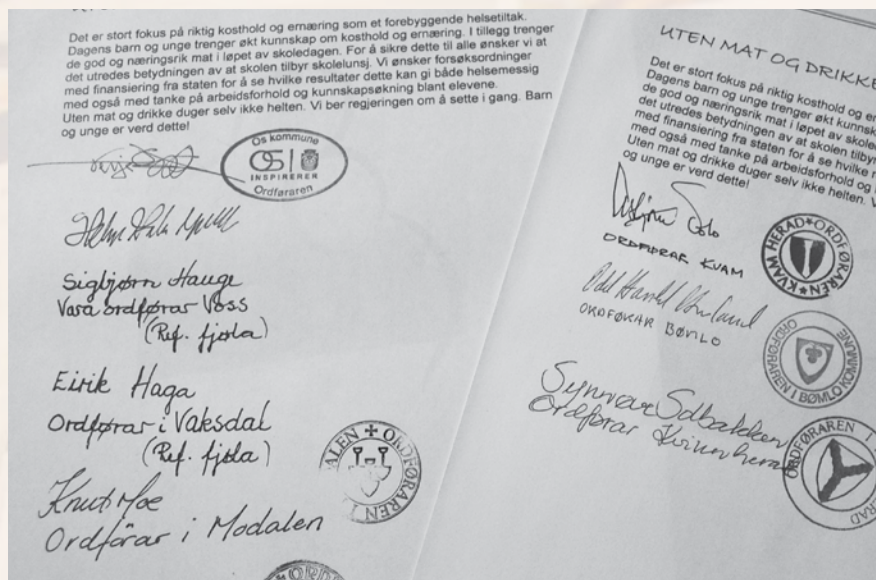
skal i henhold til forskriftene ikke gi full lønn for hver time det arbeides. Det som er mest vanlig er at kommunene fastsetter timelønnen lik timelønn for hjemmehjelpere og da etter laveste sats. Det er kommunen som fastsetter hvor mange timer det skal ytes omsorgslønn for.

FORBUNDET OG OMSORGLØNN.

Forbundet vårt var en viktig pådriver for at ordningen med omsorgslønn i sin tid ble innført. Med ulike mellomrom mottar forbundet henvendelser fra personer som opplever vanskeligheter med å få omsorgslønn. Vi har da fra tid til annet tatt dette opp med departementet. Til nå har vi ikke fått særlig gjennomslag. For et par uker siden rettet vi igjen en henvendelse til Helse- og omsorgsdepartementet om forholdene rundt omsorgslønn og vi ba om et møte. Vi har nå fått innvilget møte med statssekretær Lisbet Normann. I dette møtet vil vi fremme forbundets krav til omsorgslønnen og komme med utdypende informasjon om hvorfor.

Vi gleder oss over endelig å kanskje ha kommet et lite skritt videre. For tiden er mer en moden til å foreta endringer i ordningen slik at vi kan unngå uverdige forhold i fremtiden.

NASJONAL KAMPANJE 2013

Ordførerunderskriftene har strømmet inn.

Kristin Halvorsen signerer oppropet.

UTEN MAT OG DRIKKE DUGER HELTEN IKKE

Forbundsleder Elisabeth Rusdal samler underskrifter. Her signerer Audun Lysbakken.

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Underskriftskampanjen startet 10. mars i

år, og har reist landet rundt. Det har vært samlet inn underskrifter fra lokalbefolkningen, fra ordførere, partiledere og statsråder. I tillegg til listene som er sendt inn har vi hatt en elektronisk underskriftskampanje. Også her har engasjementet vært stort.

Vi har nå satt sluttstrek og vi har telt oppunder 4 300 underskrifter.

Så nå gjenstår å få overrakt underskriftene. Den forrige regjeringen rakk aldri å besvare spørsmålet om å ta imot underskriftene. Vi har sendt henvendelse til den nye regjeringen og håper at vi snart får svar. I skrivende stund har denne regjering

gen bare sittet et par uker. Det er synd at vi ikke rekker å overrekke dette før bladet går i trykken. Men informasjon og bilder kommer på nettsiden når det hele er gjort.

Tusen takk til alle dere som har samlet underskrifter og til dere som har stått på stand, skrevet innlegg i lokalavisene og deltatt i debatten rundt skolemat. Det har medført at vi klarte å prege stortingsvalgekampen og at skolemat ble et viktig tema.

Vi kommer ikke til å gi oss med dette – vi fortsetter arbeidet og gleder oss over alle de ulike forsøk som nå skjer rundt i landet. Vi skal kjempe videre fordi Uten mat og drikke – duger helten ikke.

Liv Støen og Heidi Højfeldt fra Vestre Gran K&F. Foto: Wenche Rolstad.

STAND PÅ GRANSTUNET KJØPESENTER I GRAN

AV: WENCHE ROLSTAD

Vestre Gran K&F hadde stand en lørdag for å samle underskrifter til den landsomfattende «Mat i skolen kampanjen».

De som skrev under var veldig positive til mat i skolen og håpet det ville komme snart. Mange underskrifter ble det, og alle bladene og info-brosjyren «Sammen fremover mer enn meg og mitt» gikk unna. Vi hadde også 40 refleksvester til barn og i tillegg hjertereflekser. Alle gikk unna.

Det virker som «Mat i skolen» er en sak som opptar de fleste. Så nå er det bare å krysse fingrene og vente på resultatet etter at alle underskriftene er overlevert til regjeringen.

UTEN MAT OG DRIKKE - DUGER HELTEN IKKE

Vi har akkurat fått melding om at vår nasjonale kampanje "Uten mat og drikke duger heltent ikke" kan overrekkes regjeringen den 2. desember, til statssekretær Cecilie Brein-Karlsen i Helse- og omsorgsdepartementet. Vi gleder oss til da å overrekke over 4 200 underskrifter.

Det er sannsynlig at noe usannsynlig kan skje igjen

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Norges Kvinne- og familieforbund er oppgitt over den manglende flomsikringen etter forrige 50-års flom for et par år siden. Det manglet ikke på fagre ord – men det ble kanskje med det? Nå må staten ta ansvar for forebygging.

Vi har bedt om at regjeringen tar ansvar for å flomsikre utsatte områder og at det kommer flomvoller opp. Det haster med bevilgning slik at planlegging og arbeidet kan komme raskt i gang. Det er ikke nok å lage planer for varsling og evakuering av innbyggere.

Flom kommer raskt. Hjem skylles bort og det blir betydelige skader både på gård og grunn.

Vi er også bekymret for situasjonen med tanke på mat og korn. Flom tar med seg mye av matjorden, og nedbør gjør at jorder ligger under vann og hindrer bonden i å pløye og så. Dette er svært alvorlig og kan få adskillig større konsekvenser enn man kanskje ved første øyeblikk tenker over.

Et nasjonalt mål etter 2. verdenskrig

var å ha kornlager. Dette var for å sikre innbyggerne dersom vi kom i en kritisk situasjon. Denne posten ble kuttet i Statsbudsjettet for 2003.

Tilstander som vi i år har opplevd i flere land, og på flere kontinenter, viser at vi ikke må være så naive og tro at en matvarekrise ikke kan skje i Norge.

Vi oppfordret derfor Regjeringen i 2010 til å gjenopprette et statlig kontrollert kornlager i Norge. Dette kan også nyttes av FN som nødhjelp til andre land, som er i krise. Norge har økonomi til dette. Intet har skjedd.

Når områder er rasert av flom, eller utrygge på grunn av rovdyrfare – da er det klart at dette også går ut over dyrene.

I en slik situasjon blir det lett å ty til økt import. Hva da med matvaresikkerheten? Hva med de langsiktige konsekvensene av manglende egenproduksjon?

Dette er meget alvorlig og Norges Kvinne- og familieforbund ber om at det tas statlige grep for å sikre alle flomutsatte områder i landet og at staten tar kostnadene. Videre ber vi om at man

nå tenker beredskap og lager fremtidige planer og at disse må inneholde opprettelse av kornlager.

Beredskap handler om mer enn beredskap mot terror – det handler om hverdagsberedskap som sikrer oss alle.

Ofrenes rettigheter

Marthe Haavind er advokat i Langseth Advokatfirma DA

Trude Stormoen er advokat og partner i Langseth Advokatfirma DA

Langseth Advokatfirma DA er en av K&Fs samarbeidspartnere. Avtalen gir medlemmer av K&F rabatt ved behov for advokatbistand. Advokatfirmaet tilbyr rådgivning og prosedyrebistand innenfor de fleste sentrale rettsområder. Firmaets hovedmål er å kunne tilby klientene god og kostnadseffektiv service med personlig oppfølging av advokater med spesialkunnskap innenfor det aktuelle rettsfelt. www.langsethadvokat.no.

OFRENES RETTIGHETER

Søndag 30. oktober 2011 i en leilighet i Oslo blir to unge menn knivstukket en rekke ganger i hodet, brystet og ryggen. Den ene dør kort tid etter av forblødning. Den andre ligger i koma i 11 døgn, men overlever fordi han umiddelbart får medisinsk behandling.

Gjerningsmannen blir funnet utilregnelig i gjerningsøyeblikket og derfor frifunnet for straff. Han blir dømt til overføring til tvungent psykisk helsevern og til å betale oppreisning til fornærmede og etterlatte med mellom 10 000 og 50 000 kroner. Oppreisningsbeløpene til de etterlatte og fornærmede er satt ned på grunn av utilregneligheten. Den unge mannen som overlevde, og familien til han som døde risikerer å møte gjerningsmannen på gata så snart han blir erklært frisk.

Dette eksempelet er hentet fra det såkalte «Halloween-drapet». Men det

finnes flere lignende saker vi har blitt kjent med gjennom media, og hvor man lett kan sitte igjen med det inntrykk at gjerningsmannens rettigheter og vern er svært omfattende, mens dette ikke er tilfelle for fornærmede og etterlatte. Det kan kanskje være vanskelig å forstå hvilke rettigheter ofrene har, og særlig i de saker hvor gjerningsmannen blir frifunnet på grunn av utilregnelighet.

Ingen straff ved utilregnelighet

Slik reglene er i norsk rett kan man altså ikke straffes dersom man har vært psykotisk – eller utilregnelig – i gjerningsøyeblikket. Dette har bakgrunn i at man forenklet forklart ikke anses å ha «skyld» i det som har skjedd. Det som først og fremst kjennetegner en psykose er at forholdet til virkeligheten i vesentlig grad er forstyrret og man mangler evnen til å reagere adekvat på vanlige inntrykk og påvirkninger. Den psykotiske mister ofte kontrollen over tanker, følelser og handlinger og klarer ofte ikke å skille mellom virkelighet og fantasi. De intellektuelle funksjoner kan derimot være i behold. Dette var tilfelle også i Halloween-saken. Gjerningsmannen var beskrevet som en gutt som normalt var snill og rolig, men på det tidspunkt han begikk ugjerningene var han i en tilstand av alvorlig psykiske lidelse, og hadde selv ikke mulighet til å kontrollere det han gjorde.

Når man snakker om offerets rettigheter i saker hvor gjerningsmannen har vært utilregnelig må man derfor skille mellom hensynet til gjenoppretting av skade og hensynet til prevensjon i form av straff mot gjerningsmannen. Men det følger også av straffeloven at når det er nødvendig for å verne samfunnet kan en lovbrøtters som er straffri på grunn av utilregnelighet overføres til tvungent psykisk helsevern. Et vilkår for dette er at det må antas å være en nærliggende fare for at lovbrøtteren på nytt vil begå en alvorlig forbrytelse. Dette var altså tilfellet i Halloween-saken. Selv om fornærmede og de etterlatte risikerer å møte gjerningsmannen på gata, skal de altså ikke behøve å frykte at han vil skade dem.

ERSTATNING OG OPPREISNING

Gjenoppretting av skade for ofrene skjer først og fremst gjennom økonomisk kompensasjon i form av erstatning og oppreisning. Bistandsadvokaten skal ivareta offerets rettigheter gjennom etterforskningen og rettssaken, og bistå med å fremme de økonomiske kravene.

Man kan kreve erstatning for økonomisk tap man har lidt som følge av den straffbare handling man er utsatt for. Dette kan gjelde de utgifter man har hatt og vil få i fremtiden – til medisinsk behandling, transport, hjelp i hjemmet etc. Det kan også gjelde inntektstap; både påført og fremtidig. Videre kan det kreves ménerstatning dersom man har blitt påført en varig medisinsk invaliditet av en viss størrelse. Fornærmede selv kan kreve erstatning, men også nærmeste familie i noen tilfeller. Barn har krav på erstatning for tap av forsørger.

I tillegg til erstatning for økonomisk tap og ménerstatning, kan det kreves oppreisning. Oppreisning er erstatning for «tort og smerte» eller annen skade av ikke-økonomisk art. Oppreisning kan kreves av dem som er utsatt for straffbare handlinger, men hvis den fornærmede omkommer kan også hans barn, foreldre, ektefelle eller samboer kreve oppreisning. Oppreisningen skal gi fornærmede som det ligger i ordet oppreisning for den krenkelse han har vært utsatt for, men virker også som en straff for den som blir dømt til å betale dette. I tillegg skal den være en kompensasjon for psykisk og fysisk lidelse.

Når det gjelder størrelsen på oppreisningsbeløpet avhenger denne av flere forhold; blant annet handlingens grovhet, skadens omfang og varighet, men også skadevolderens skyld. Generelt kan man vel si at oppreisningsbeløpene er lave i norsk rett. Dette har sammenheng med at det er skadevolderen selv som må betale oppreisningsbeløpet og at betalingsevnen er beskjedent hos flertallet av skadevoldere. Utmålingen foregår skjønnsmessig, slik at det er opp til retten å idømme den oppreisning han finner rimelig i den konkrete saken. Høyesterett har imidlertid avsagt

Illustrasjonsbilde Scutterstock

noen dommer som setter visse normer for nivået, og dette forholder derfor underrettene seg som oftest til. I det store flertall av saker ligger oppreisningsbeløpet under 100 000 kroner. Normen for voldtekt ligger rundt 150 000 kroner, og i drapssaker er normen 200 000 kroner til de etterlatte. I Halloween-saken ble oppreisningsbeløpet for de etterlatte satt ned til 20 000 kroner siden domfelte ikke var strafferettslig tilregnelig. Til den unge mannen som så vidt overlevde ble gjerningsmannen dømt til å betale oppreisning med 50 000 kroner. Retten la imidlertid til grunn av utgangspunktene altså dersom utilregneligheten tenkes bort – var henholdsvis 200 000 kroner for de etterlatte, og 350 000 kroner for han som overlevde.

VOLDSOFFERERSTATNING FRA STATEN

Utgangspunktet er at gjerningsmannen er erstatningsansvarlig for sine handlinger,

og det er således voldsutøveren som blir idømt å betale oppreisning og erstatning til ofrene i straffesaker. Men hvis gjerningsmannen har vært psykotisk i gjerningsøyeblikket, slik som tilfellet var i Halloween-saken, blir beløpene altså i medhold av loven satt ned. Bakgrunnen for dette er nettopp dette med skyld.

Staten sørger da for at ofrene skal få den økonomiske gjenoppretting de har krav på, slik at det ikke har noen økonomisk betydning for ofrene at beløpene blir satt ned. Dette er aktuelt i de tilfeller hvor gjerningsmannen blir kjent strafferettslig utilregnelig, men også i tilfeller hvor gjerningsmannen ikke har økonomisk evne til å betale, og i de tilfeller hvor gjerningsmannen er ukjent. Det er opprettet en voldsoffererstatningsordning for dette. Men staten kan kreve regress fra gjerningsmannen.

Det er imidlertid satt et «tak» for hva

man kan kreve av samlet erstatning under voldsoffererstatningsordningen. Dette er for tiden 60 ganger folketrygdens grunnbeløp per skadetilfelle, det vil si 5 114 700 kroner. Dette betyr at dersom det er flere som har krav på erstatning som følge av at en person blir skadet eller drept, må disse dele på dette beløpet. Maksimalbeløpet kan fravikes i spesielle tilfelle, for eksempel hvor den drepte etterlater seg mange mindreårige barn.

Blir ofrene tilstrekkelig ivaretatt?

Selvfølgelig kan penger sjelden gjenopprette den skade man er påført ved vold eller voldtekt eller at en har mistet en av sine nærmeste, men dette er altså den måten man kompenserer på. Man kan imidlertid stille spørsmål til om ofrenes rettigheter blir tilstrekkelig ivaretatt når beløpene er så lave som de er i norsk rett.

Referat frå Nordens kvinneforbunds sommerkonferanse

AV: ELDBJØRG GUNNARSON
OG SONJA KJØRLAUG

60 entusiastiske nordiske kvinner var samla på Rica Hotell i Bodø 14. – 16. juni i år da K&F arrangerte Nordens kvinneforbunds sommerkonferanse – Kvinner i vinden – med Hålogaland krets som vertskap. De fleste kom til Bodø torsdagen til nydeleg vær, og vi hadde god tid til å innsipere byen og til å møte nye og gamle kjente.

Konferansen starta fredag klokka ti. Kretsleder Gunn Evjen ønsket alle velkommen til Bodø og Hålogaland krets. Deretter ble konferansen offisielt opna av K&F's nestleder, med allsang – «Vær velkommen alle saman». Deretter ble Hartvig S. Pedersen's dikt, «Svanerne frå Norden», lest, før det ble tent et lys for de nordiske land som skulle lyse under hele konferansen. Ordet gjekk så til ordførar Ole Henrik Hjartøy som ønsket oss velkomne til Nordland og orienterte oss om fylket sitt. Og som seg hør og bør fekk Nordens president Elisabeth Rusdal siste ord i denne frekvensen.

Da vår eminente hovudtaler meldte avbod i siste liten, stilte to lokale krefter opp. Ida Marie Pinnerød og Cathrine Torbjørnsen Halås, som held vert sitt glimrande foredrag. Ida Marie snakka om «Kvinne, mediestorm og menneske». Ho «datt» nærmast inn i kommunestyret og enda i en profilert posisjon. Det er viktig å kunne stå i vinden, bli sterkare fordi andre støtter en. Vi skal være stolte av at vi våger, at vi kan – og har sjølv ansvar for å tørre satsa! Ho snakka også om tilhøvet til media. Ver førebudd på å få kritikk, det er også innspel i saken.

Det er budskapet som er viktig, ikkje egen person. Sats på å få en dialog med media, dei har også sitt samfunnsoppdrag. Og hugs – Stå i stormen, og ha med hjertet i vanskelege tider!

Cathrine snakka om prosjektet «Ungdom i svevet» - korleis vi kan sjå ungdom som slit og gi dei tidleg hjelp. Kva verker? Spør ungdommen sjølv! Måten vi omtaler ungdom som slit på, signaliserer vaksenverda sine handlingar:

Har dei «falle utanfor»? – er dei da parkert utanom samfunnet for evig?

Ungdom i risikozonen – er det bestemt at dei skal bli der? Dei vaksne vurderer.

Ungdom i SVEV – aktiv og mogelegheitsorientert, ei positiv utfordring! Egne innspel.

Bryt med vanetenking og finn det magiske øyeblikket.

To flotte foredrag som sette tankane i sving hos alle deltakarane.

Etter lunsj gjekk turen til Saltstraumen med buss. Med lokal guide Viktor Jensen fekk vi både sjå ned på malstraumen sine krefter oppe frå brua, og kjenne på straumen nede ved kanten. Fasinerande! Derfrå gjekk vi i samla flokk til museet. Vi ble delt inni grøn, blå og gule grupper og fekk omvisning og historier om livet, døden og skjebnar som hadde utspelt seg ved Saltstraumen. Husflidslaget hadde salgsbod med vottar, tova tøflar, sokkar, heklearbeid og masse syarbeid. Dei ble nok kvitt ein del ting! I grendehuset ble det servert kaffi og lokal kaffimat som lefser av ulike slag,

ost, laks og møsbrømsjokolade. Vidare gjekk turen til kyrkje der vi fekk både musikk, song, lokale historier, markering av stemmerettsjubileet – og godord frå prest Torgeir Horn – med oss på vegen vidare.

Vi vart frakta med buss til Tuvsjyen der vertskapet tok imot oss i steinalderklær, og det venta oss middag som ble laget på same måte som for 1000 år sidan. Framgangsmåten ble vist oss, og vi var spente på om kjøttet verkeleg var gjennomsteikt etter at de grov det opp frå kokegropen. Det smakte aldeles nydeleg. En strålende kveld full av opplevelser.

Laurdag tok forskar Linda Haukland oss med på Hans Nielsen Hauges kvinnekamp, de haugianske kvinnene seint på 1700 – tidleg 1800- talet. Han fekk kvinnene til å reise rundt som emissærer, både for lekmannsrørsla og for å mobilisere bøndene til å lære å lese og skrive. Han såg på kvalitet og ikkje på kjønn. Dette smitta også til andre miljø: I Misjonsselskapet fekk kvinnene stemmerett i 1904.

Gro Lindstad, dagleg leder i Fokus, orienterte om FN's sikkerhetsråd sin resolusjon 1325 og tilleggsresolusjonane. Kvinner, fred og sikkerhet, og det arbeid som er gjort i FN-landa etter det. FN's 1000-års mål løfta mennene utav

fattigdom, 70% av dei fattige er kvinner. Ho siterte tidlegare utriksminister Madeleine Albright: Kvinner som oppfører seg pent skaper sjeldan historie. Det er eit spesielt område reservert «in hell» for kvinner som ikkje hjelper kvarandre. Så her må vi passe oss! Alltid lærerikt å høre på Gro.

Mailen Evjen har tatt bildar og gitt ut boka «Minner – flyktninger – og asylsøkere», som handlar om møte med mennesker. Ho fortalte om historiene bak kvart bilde. Et gripande foredrag.

Europapresident Merija Siltanen orienterte om ACWW's aktivitetar og sjølvstøtt om konferansen i Chennai, India i september. Det var innsamling av Pennys for Friendship – vennskapsmynten.

Hildur Helga Gisladóttir orienterte om Nordisk Forum i Gøteborg i august 2014.

Festmiddagen ble avholdt på hotellet med damer i finstas og godt humør. De nordiske nasjonalsongane ble sunge, tørrfiskene med tilbehør smakte fortreffelig, og det ble både taler og gåver. En verdig kveld.

På konferansens siste dag fortalte Hålogaland krets om sitt arbeid på det lokale plan. Viste kart over Hålogaland krins der det var markert kor det var lokallag, og bildar av staden. Dette for å vise deltakarane at det er store

avstandar og kanskje ikkje så lett å samle alle. Men laga set spor etter seg i lokalmiljøa, med mye spennande aktivitetar både lokalt og internasjonalt for barn, ungdom og vaksne.

Medlemmer av dykkerklubben viste oss film om livet på botnen av Saltstraumen. Fantastiske farger på korallane – og veldig spennande fordi vi no har sett malstraumens liv både under og oppå vannet.

Märtaförbundet inviterte Nordens Kvinneforbund til sommerkonferanse i 2014 i Rovaniemi, Finland 26. – 29. juni. Tema: «Nordlig kvinna utan gränsör» Meir info om denne vil bli sendt ut seinare, men sett av datoen – så møtest vi der!

Det ble sendt ut en resolusjon frå konferansen: Kampen mot at kvinner og barn skal brukas i væpna konflikter må intensiveras.

Norges Kvinne- og familieforbund vil takke alle medlemmene i Hålogaland krets for alt arbeid som dere har lagt ned - for at det skulle bli - og det ble - en uforglemmeleg Nordens sommerkonferanse i Bodø.

Neste konferanse i Nordens Kvinneforbund holdes 27.-29. juni i Rovaniemi, Finland.

DÅPSKLUBBEN TRIPP TRAPP

til et barn du er glad i

Med Dåpsklubben TRIPP TRAPP får barna gode bøker og musikk rett hjem i postkassa. Her blir de kjent med Bibelens fortellinger, aftenbønner og mange fine barnesanger. Bøker på bokmål og nynorsk.

- ★ For barn fra 0 til 12 år
- ★ Ingen krav til minstekjøp
- ★ Tilbud om 3 pakker årlig

Populær
faddergave

GRATIS 1
Ved sengekanten
Kunsthilber, sanger og bønner
Verdi 185,-

GRATIS 2
Dåpsdagen min
Minnebok
Verdi 148,-

GRATIS 3
Noahs ark
Tøyleke med 13 figurer
Verdi 225,-

GRATIS
Velg gratis
gave

Du betaler
kun 49,- for
forsendelsen

TRIPP TRAPP drives av IKO-Forlaget AS
Telefon 22 59 53 00 E-post ordre@iko.no

Flere velkomstgaver finner du på www.tripptrapp-klubben.no

Besøk på MamaFm.

REISERAPPORT FRA AFRIKA 2013

Møte med **STERKE KVINNER** og deres utfordringer

Jenter på Naguru Remand Home.

Prosjektoppfølgingen denne gangen av Anne Marit Hovstad og Kristin Hansen, skulle bare foretas i Kampala i Uganda, da GADECE i Kisumu i Kenya ikke lenger er med i vår prosjektportefølje. Likevel fikk vi tre dager i Kenya, da vi hadde lagt inn noen dager for egen regning til rekreasjon på safari i nasjonalparken Maasai Mara, vest for Nairobi.

AV: KRISTIN HANSEN,
INTERNASJONALT UTVALG

Med på en del av reisen var ni damer fra Grimstad og Lillesand, som alle har bidratt til skolen i Kampala (COWA) og som ønsket en «temaferie».

Ankomst til en utbrent flyplass i Nairobi, nå med partytelt fungerende som ankomsthall og dens funksjoner, gjorde sitt til bevissthet om en

opplevelsestur! Der ble vi hentet av sjåførene som loset oss til overnattingsstedet, ca 250 km på dårlige/gode veier, stopp på grunn av trafikkuhell, vanskeligheter med betaling i bank og syk sjåfør. Vi fikk mye av Afrika på en gang! Med en blank fullmåne over oss og med lyder av dyrene like ved teltene, overtok søvnen til en ny dag hvor vi fikk med oss soloppgangen, og utover dagen et

Møte med masaiene.

Judith (tidligere elev på skolen) sammen med Tordis Merete og Romana.

Overrekkelse av eksamensvitnesbyrd.

Anne Marit og Kristin på safari - i teltåpningen.

mangfoldig dyreliv. Løvene som slikket seg om munnen etter inntak av byttet sitt, impalaene som roterte med ører og hale, store og små elefanter i flokker, store flokker med gnuer på vandring eller strutseparet som lot livet gå sin gang. Ja, hele spekteret fikk vi oppleve i et fasinende steppelandskap med sine karakteristiske trær. Medbrakt lunsj ble også inntatt under et slikt tre. Tilbake på overnattingsstedet kunne vi la inntrykkene sige innover oss, og undrende om hvor nærgående dyrene ville bli når de var så nært innpå oss, ble vi beroliget av mannen til vertinnen at flokken med bavianer, alt fra «bestemor» til «småbarn» som holdt til like ved teltene, ville gå til ro ved 18.00 tida for å unngå å bli til mat for andre! Fra masailandsbyen like ved kom ei gruppe og underholdt oss med sang og dans, og de sprekeste av oss deltok aktivt i det! Fra soloppgang neste dag fikk vi med de siste inntrykk av nasjonalparken før turen gikk tilbake til Nairobi og et besøk på Karen Blixens farm, ved foten av fjellet Ngong. Kvelden ble avsluttet med middag på Karen Blixen Cafe med underholdning av The Conquerors, disse engasjerte

oss alle, og undertegnede som hadde bestemt seg for ikke å kjøpe flere CD'er, endte opp med en til støtte for deres prosjekt blant unge i Nairobi. Her fikk vi også møte Alice Ligunya, fra vår tidligere samarbeidspartner GADECE. Vi har fått presentert et prosjekt fra henne med forespørsel om mulig støtte, noe vi skal komme tilbake til senere.

Dagene i nasjonalparken ga en god impuls til dagene som kom i Kampala i Uganda, der var det program fra vi kom til hotellet, til en time før avreise til Norge for Anne Marit og meg! Vi besøkte UMWA først og de er veldig aktive til tross for dårlig med midler. De var nå begynt med spørreundersøkelser etter radiosendinger med ulike tema, lytterne ble oppfordret til å ringe inn og det var feedback både fra kvinner og menn. Her fikk vi også møte en representant fra Finland, en annen donor til UMWA. Hennes agenda der var å finne ut om eventuell korrupsjon.

Møtet med MAFA på den nye demonstrasjonsgården i Luwero (70 km nord for Kampala) ga inntrykk at også de fikk mye til. Her var det kylling/eggproduksjon, dyrking av ananas,

husdyrhold med mere. Hit kommer produsentene i smågruppene for råd og veiledning, til stor nytte for deres arbeid. Det var nå kjøpt bil for transport av varer til produsentene for penger K&F har gitt og fullfinansiert fra Nederland. Dette var tydelig et etterlengtet hjelpemiddel for dem. Vi var også innom en gruppe hvor omlag 20 var med, og som hørtes velfungerende ut. Alltid imponerende å høre hvordan og hvilke slag de planter for å få mest mulig resultat. Her var blant annet maisproduksjon sentral. En herlig uanfektet strålte etter inntak av snop vi hadde med!

Nok en gang fikk vi besøke Naguru Remand Home, guttefengselet som også huset tolv jenter. Med oss hadde vi med røde og blå T-skjorter med påtrykk som vi hadde kjøpt på skolen i Kampala. Ved tidligere besøk viste det seg at mange av beboerne ikke hadde noen T-skjorte å ha på seg og K&F, internasjonalt utvalg bevilget penger tidligere på året til dette. 171 gutter var på institusjonen nå, den yngste åtte år gammel! Det gjør et sterkt inntrykk å se disse inn i øynene, både søkende, flakkende og «tøffe» blikk, hva rører seg i hodene deres? Det er bare å

Hele gjengen sammen med erkebiskopen av Kampala.

håpe at de får en verdig fremtid, både jentene og guttene!

Til CVTS-skolen COWA er det alltid en opplevelse å komme, der livsgleden hos elevene syder! De var travelt opptatt med å forberede Graduation Day et par dager senere, men serverte oss likevel deilig lunsj. Matoken, stuing av kokte, grønne bananer, smaker aldri bedre enn der! Det er kjekt å se at jentene som har fått skolegang lykkes. For to år siden fikk vi høre et testimonium av Judith, en skjebne med overgrep og vanskjøtsel. Nå hadde hun blitt ferdig på skolen og var leder for et overnattingssted, klarer seg bra og drømmen er å flytte tilbake til moren og hjemstedet og få noe for seg selv. De tre andre vi besøkte hadde også fått et levebrød av sin utdanning, kafedrift og søm. En av jentene fungerte som mentor for nyutdannede i søm. Felles for alle disse er at de har et mål om å nå enda lengre, noe som er veldig positivt.

Graduation Day var en storslått fest og at erkebiskop i Kampala Dr. Cyprian Kizito Lwanga lot vente på seg hele 2 timer(!), la ingen demper på stemningen! Mange forhåpningsfulle fikk sitt vitnemål, denne gangen delt ut av en i vårt reisefølge, Tordis Merete Hovstad Aas (Anne Marit`s datter), som også var Chief Guest for anledningen. Noen av de pårørende til elevene hadde reist langt for å være

til stede, et stort øyeblikk for dem. Erkebiskopen la i sin tale vekt på viktigheten av yrkesopplæring og at dette nå var satt på dagsorden av myndighetene, en utdanning som for 20 år siden ble sett ned på. Så får vi da håpe at det offentlige i Uganda betaler nok for de plasser de har på skolen, noe de ikke gjør i dag! Erkebiskopens visjon for å få mere fokus på dette, er å få med rektor ved skolen, Romana, på et møte med myndighetene vedrørende denne utdanningen. Vi må tydeligvis ha gjort inntrykk på erkebiskopen, siden vi dagen etter ble invitert til ettermiddags te i hans bolig, for så å bli tatt med til en landsby like ved, til et møte med en mikrokreditgruppe som produserte ulike typer grønnsaker, håndarbeider med mer. Det var her grupper som hadde fem forskjellige trosretninger og som samarbeidet. Erkebiskopen ville så vise oss det mere kulturelle av Afrika og tok oss med til et forrykende danseshow, basert på dans i ulike livssituasjoner. En feiende flott forestilling! Vi trodde da at vi skulle tilbake hotellet (kl. 22.00), men da ble vi geleidet inn i området bak kirken hvor vi ble servert en nydelig middag! En oppriktig interessert og dedikert

erkebiskop hadde gitt oss en helt spesiell opplevelse denne ettermiddagen og kvelden!

Et tre dagers seminar for programmet EAGWEN (MAFA, UMWA og COWA) sto som vanlig på programmet, ikke for at de skulle få lære av oss om hvordan prosjektsøknader skrives, men også for at vi skulle få høre hvor de arbeider og tenker, og om deres utfordringer i samarbeidet. Gode foredragsholdere, blant annet en fra et departement som kunne fortelle oss at de har systemer

som ivaretar skolegang og utdanning, helsetilbud med mer, men hvem får nytte av det?

Debatten etterpå ga tydelig inntrykk av frustrasjon rundt dette. Et system basert på donorer til dekking av statens utgifter virker på oss uforutsigbart og hva med korrupsjon? Dette ble også debattert.

Romana, rektor på skolen holdt et svært interessant foredrag om: Menneskehandel – moderne slaveri, som hun definerte som handel med tvangsarbeid, seksuelt slaveri, salg av organer og vev, inkludert surrogati, som hensikt. Hun hevdet at Uganda nå er en kilde og et destinasjonsland for menn, kvinner og barn som utsettes for tvangsarbeid og sex trafficking og beskrev de store utfordringene for å bekjempe dette.

Seminalet munnet ut i valg av leder av programmet for kommende år og det ble Florence Mukasa fra COWA.

Fuller av inntrykk og inspirasjon var vi snart klar for hjemreise, bare møtene med regnskapsførere og revisorer sto igjen. På slutten av slike oppfølgingsreiser når oppsummeringen gjøres, blir en enda mere ydmyk på hva disse flotte kvinnene oppnår ut fra sine forutsetninger og ressurser, samtidig som de utstråler en livsglede som vi vanskelig kan skjønne hvor hentes fra. En sann inspirasjonskilde for oss i vårt videre arbeid og i takknemlighet over hva vi har oppnådd i vårt land!

Organisasjonskurs

7. -8. september på Gardermoen

AV: ANNE ENGER OG
ELDBJØRG GUNNARSON

For første gong på lenge har K&F arrangert organisasjonskurs. Den årlege inspirasjonssamlinga var i år primært konsentrert om praktisk organisasjonsarbeid, men og med mykje inspirasjon og gode idear til vidare arbeid i lag og kretsar. Det er imponerende kor mykje andre finn på – det er berre å låna og stela til eige bruk!

Forbundsleiar Elisabeth Rusdal var som alltid ei imponerende inspirasjonssjelde, både med innhald og form! Ho tok opp ideologien vår og det politiske arbeidet K&F gjer. K&F er i høgste grad politisk engasjert, men så absolutt partipolitisk ubunden. Når sakene vi har arbeidd med lenge kjem opp "i dagen" i politikk og samfunn, er det ofte eit politisk parti som får æra for sluttresultatet. Av og til kan det vera skuffande å bli "gløymt", men det viktigaste er at saka får gjennomslag.

Nestleiar Sonja Kjørlaus stilte som møteleiar, og held ei ryddig hand over både talarar og deltakarar.

K&Fs organisasjonshandbok Tillitskvinnemappa er fullstendig revidert, og har no fått namnet Verktøykassa. Alle lag/tillitskvinner skal ha denne og henta og samla informasjon i Verktøykassa både om organisasjon, saker og praktiske råd.

Anne Enger og Eldbjørg Gunnarson gjekk gjennom siste utkast. Feil vart oppdaga, og punkt som burde vera med vart etterlyst. Oppdatert versjon er under utsending til deltakarane, til kretsar og lag.

Generalsekretær Birgitte H. Johnsen i Studieforbundet næring og samfunn orienterte både om forbundet, og viktige reglar for studiearbeidet. Meir informasjon om dette kjem i Verktøykassa. Ho gjekk også gjennom det nye registreringssystemet for studiearbeid. Viktig – ring om du treng hjelp. Ho vart takka av med K&Fs lysestake.

Eit viktig punkt for oss alle er gode tips om media. K&F må vera mest mogeleg synlege for å via at vi er til, både for dagens medlemmer og for å få nye. Wenche Rolstad er ei av dei som har jobba effektivt, og stort sett får inn meldingar i

Deltakere på organisasjonskurset.

lokalavisene – men det kjem ikkje av seg sjølv. Ho gav mange konkrete råd:

send vidare meldingar frå forbundsleiar, men skriv dei gjerne om til lokale tilhøve og signer dei sjølv, send også med bilde gje ikkje opp, bli ikkje skuffa om overskrifta blir noko du ikkje kjenner att bruk lokal-/bydelsaviser, lokalradio osv. send inn referat m/bilde etter lokale tiltak, journalistar rekk ikkje over alt

Riksmedia blir prøvd dekkja av forbundsleiinga, lokalt må vi alle ta ansvar på krets- og lagsnivå.

Søndagen starta med gjennomgang av "Bergens-dokumentet", der spørsmål og påstandar frå gruppearbeid under Landsmøte og tidlegare inspirasjonsseminar vart tekne opp til diskusjon. Kven jobbar med kva saker, mot kva politisk nivå, og kva ansvar har dei ulike nivåa i organisasjonen? Diskusjonen var livleg, og det er tydeleg at vi alle jobbar på ulike måtar, og at vi alle må satsa slik det høver best i vår lokalorganisasjon samtidig som vi arbeider innan vedtekte Prinsippprogram. Det viktigaste er at vi må ta vare på dei medlemene vi har, og at vi rekrutterer nye. Korleis morgondagens medlemmer er og korleis vi kan nå dei, veit vi ikkje. Dei må ha engasjement og tid, kven er det? Hugs å dela ansvaret på tillitskvinner på alle nivå, så ingen mister inspirasjon og wkonklusjonar, fekk vi mange gode idear til å ta med heime.

Liv Holst minna oss alle om

Olaug holder sitt innlegg.

"kvardagsberedskap", pass på at vi har nok i hus både av mat og vatn til å klara oss om det kjem ein naturkatastrofe. Vi trur så lett at teknikken ordnar alt, men alt er avhengig av elektrisitet. Hugs Dagmar! Ha også høveleg utstyr i bil og på reise.

Rekruttering og medlemspleie vart teke opp att av Olaug Tveit Pedersen, som hadde ein flott presentasjon med friske tankar. Bruk loddsal til informasjon om kva vi gjer. Viktig at laga får informasjon om nye medlemmer, så dei kan fylgjast opp. Kva med samarbeid mellom eigne lag eller andre lokale lag? Hugs: $1 + 1 = 2$, verv eit medlem kvar! Sprei begeistring om lag og organisasjon, vi kan!

Forbundsleiar avslutta med påminning om innspurten av skolemataksjonen, ba om innspel til Prinsippprogrammet, og takka for flott innsats med Landslotteriet.

Neste års arbeidsprogram er "Se meg, hør meg": ha fokus på vold både i det offentlege rom og i nære relasjonar. Våg å seia nei, respekter den enkelte og dei haldningane som er.

Og i 2015 er K&F 100 år, med markering lokalt og sentralt – Vi er i 100! Vi satsar på stor innsats med temaet "Omsorg som varmar", synleggjort med forsøk på Guinness-rekord med verdens største lappeteppel!

Seminaret vart avrunda med blomar og gåver til hovudansvarlege, heile sentralstyret var involvert med ulike oppåver.

HØRINGSUTTALELSER

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

HANDLINGSPLAN FOR KVINNERS RETTIGHETER OG LIKESTILLING I UTENRIKS- OG UTVIKLINGSPOLITIKKEN

På generelt grunnlag vil K&F si seg enige i at planen virker flott og med mange gode intensjoner. Vi stiller imidlertid spørsmål ved om dette lar seg gjennomføre. Videre om dette også kommer kvinnene på grasrota til nytte. Vi er redd at det fort blir slik at også denne strategien vil bli tiltak for kvinner som allerede er i utdanning og innenfor ulike miljøer skaffer seg kompetanse. Norges Kvinne- og familieforbund mener at det må vektlegges å sikre kvinner ute på landsbygdene, grasrotkvinnene, muligheter for utdanning og kompetanse. Vi savner dette i planen. Utdannelse er viktig. For å sikre kvinner selvstendighet er det ikke alltid nødvendigvis en lengre akademisk utdanning som skal tilbys. For mange kvinner vil det i første omgang være viktig å få seg en yrkesutdanning. Dette vil bety at de kan skaffe seg inntekter. Egen inntekt er viktig sett også i et likestillingsperspektiv. Når det er sagt, understreker vi at også akademisk utdanning for kvinner er viktig. Det ene utelukker ikke det andre. Vi hadde sett at det ble vektlagt også dette med yrkesutdanning for kvinner. Vår erfaring er at det å ha en yrkesutdanning betyr mye for mange kvinner og da særlig grasrotkvinnene. K&F finner det positivt at man ønsker å benytte norske diaspora- og migrasjonsorganisasjoner i likestillingsarbeidet. Disse bør også kunne benyttes til samarbeid på norske utenriksstasjoner, for eksempel i veiledning om kvinner og reproduktiv helse.

REVIDERT FORSLAG TIL FORSKRIFT OM MARKEDSFØRING RETTET MOT BARN AV USUNN MAT OG DRIKKE

Norges Kvinne- og familieforbund (K&F) har mottatt forslag til forskrift om markedsføring rettet mot barn av usunn mat og drikke til uttalelse. K&F har lest høringsnotatet og er enig i at forslaget er bedre enn første utkast. Vi er glad for at det denne gangen foreslås forskrift før problemet er for stort – at man tenker å være i forkant av utviklingen. Vi har som forbrukere liten tro på at næringen selv klarer å regulere dette selv. Videre vil vi bemerke at som et helsefremmende tiltak kan regulering av markedsføring være et av flere positive tiltak. En forskrift kan likevel gi vanskelige

avgrensinger og mye formalia, med usikkert resultat for folkehelsen.

K&F vil likevel påpeke at samfunnet kan påvirke barn og unges kosthold med forebygging på andre måter:

- Barn og unges kosthold, matvaner og fysisk aktivitet bør få mer plass i hjemmet, barnehagen, skolen og samfunnsdebatten. Dette innebærer sterkere vektlegging i undervisningen i slike fag.

- Vi kjenner til skoler i dag som har "skolekantine" drevet av elevene der det tilbys kaker, saft med mer. Slike tiltak fremmer ikke kunnskap om sunn mat.
- Skolemåltid må innføres ved alle skoler. Dette gir sosial og kulturell erfaring, og gir barn og ungdom næring og mer energi til å gjennomføre skoledagen. Læringsmiljøet blir bedre. Dette er et helsefremmende og forebyggende tiltak av stor verdi. I tillegg vil et fast skolemåltid redusere elevenes behov for å "småspise" nettopp usunn mat og drikke.

HØRINGSUTTALELSE NOU 2013:6 GOD HANDELSSKIKK I DAGLIGVARESEKTOREN

Forbrukerpolitikk er en av de saker vårt forbund er opptatt av og mener en del om. Dagens utvikling innen dagligvaresektoren med store og mektige kjeder, medfører at forbrukere i en del sammenhenger kan oppleve å komme noe til kort. Vi er derfor glade for at handelsskikken innenfor dette området settes på dagsordenen. Vi ser gjennom reklamen fra de store kjedene at stadig nye metoder tas i bruk for å øke handelen. Eksempler på dette kjøp XX produkt og fa YY produkt gratis med på kjøpet. Eller ta 3 betal for 2. I dagens samfunn hvor det fokuseres på den enorme mengden av mat og matavfall som kastes, finner vi denne type reklame ganske opprørende. Videre så noterer vi oss at en kjede nå reklamerer med produkter som skal redusere kostnadene på barnas matpakke. Produktet som har redusert pris er syltetøy! I debatten rundt kosthold og ernæring er også denne type reklame fra handelsnæringen opprørende. De burde ha en bedre egen etisk forståelse dersom de ønsker å fremstå som seriøse aktører i dagens samfunn. Gitt den store andel disse kjedene har, gir det i mange sammenhenger forbrukeren få alternativer til å markere sin motstand mot aktøren ved å handle et annet sted. Ikke alle steder finnes det et alternativ. K&F er av den oppfatning at det på bakgrunn i den sterke posisjon kjedene har i dag, blir det svært viktig å sikre et stort og variert

utvalg i alle kjedebutikkene. Det sikrer valgfriheten. Videre er det viktig med god merking med tanke på opprinnelsesland, pris og innhold.

K&F er bekymret over at enkelte aktører er gitt et særlig ansvar for markedsreguleringen av produkter. Et eksempel på dette er Tines ansvar for markedsreguleringen av smør. Slike ordninger mener vi bør avvikles. For den enkelte forbruker er pris viktig, også på mat. Vi kjenner til undersøkelser som sier at forbruker vil handle norsk dersom mulig. Vi synes imidlertid å erfare at når det kommer til praktisk handling, så er pris avgjørende. Når da både pris og kanskje vareutvalg er bedre i våre naboland, kan dette føre til handelslekkasje til for eksempel Sverige. Dette var i sin tid bakgrunnen for at Norges Kvinne- og familieforbund sammen med Norges Bondelag foreslo og fikk gjennomslag for halv moms på matvarer. Dessverre er dette i de senere år utvannet. Vi mener at halv moms på matvarer vil bidra til reduksjon i handelslekkasjen og på den måten bedre omsetningen av også norske landbruksprodukter. Det forutsettes at det da også følges nøye med fra myndighetenes side, slik at reduksjonen kommer forbrukeren til gode og ikke industrien. Norges Kvinne- og familieforbund er av den oppfatning at skal retningslinjer, forskrifter og lover ha noen hensikt og effekt, må de følges opp. Videre må de som er satt til å føre denne kontrollen og dette tilsynet, ha mulighet til å gi sanksjoner dersom man avdekker brudd. Vi støtter derfor utvalgets forslag om dette.

Når det er sagt, stiller vi oss ikke positive til at det skal opprettes et nytt tilsyn eller ombud. K&F ser behovet for at myndighetene følger nøye med og griper inn. Vi mener at Konkurransetilsynet, Forbrukerombudet samt Forbrukerrådet må kunne ivareta denne rollen. Vi støtter forslaget om at handelstilsynet legges til Konkurransetilsynet.

Videre synes vi det er bra å støtte FNs initiativ for jenters utdanning, men det bør også gis støtte til NGOer som har prosjekt (Norad) med målrettet utdanning utover grunnskole.

For å bedre mobilisere kunnskap og ressurser mener vi det bør være tettere samarbeid mellom utenriksstasjonene og NGO som har prosjekter i samme land. Da vil man kunne oppnå gjensidig kompetanseutveksling.

STATSBUDSJETT 2014

Hva mente forbundet

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Ved første øyeblikk virker det som barn er årets budsjettvinner – men.....

Det er gledelig at regjeringen satser på forebyggende helse, barn og helsestasjoner. Sånn sett kan man si at barna kanskje er årets budsjettvinner. Det som er trist er at usikkerheten rundt finansiering og muligheter for gjennomføring er stor. Videre er det stor usikkerhet rundt noen av forslagene og en ny regjering vil je til å gjennomføre dette

Det er gledelig at helsestasjoner og skolehelsetjenesten skal styrkes. Dette har Norges Kvinne- og familieforbund (K&F) foreslått i mange år. Endelig tas det på alvor, men vi er bekymret for finansieringen. Vi hadde helst sett at det ble gitt øremerkede tilskudd til dette.

Innføring av to årlige opptak til barnehagene er flott og vil gi bedre muligheter for barnefamilie.

Kosthold, helse og fysisk aktivitet er også en satsning innenfor forebyggende helse. Vi synes tiltakene er bra, men hadde faktisk trodd at regjeringen ville gått lenger – og innført/tatt sine egne uttalelser om skolemåltid lenger. Vi hadde forventet mer konkret om dette. Her er tiltakene for langt frem i tid og lite offensive. Når vi så vet at den påtroppende regjeringen er for mat, men mot skolemåltid, ja da er vi bekymret for hvor det ble av det forebyggende helsearbeidet innenfor denne sektoren.

Regjeringen straffer de familie som ikke lever som regjeringen vil – fjerning av skatteklasse 2

Regjeringen fortsetter sin politikk med «å straffe» de barnefamilie som velger å stå utenfor helt eller delvis fra lønnet arbeid en periode mens barna er små. Denne gangen ved å fjerne skatteklasse 2 for ektepar. Hensikten er å unngå familier

der bare en av ektefellene er i lønnet arbeid. Det betyr i klar tekst at dersom du ønsker å være hjemme med familiens egne barn på hel eller deltid, så straffes du via skattesystemet. Frekt.

Når man benytter begrunnelsen om at skatteklasse 2 er forskjellsbehandling av samboende par og ektepar, så kunne regjeringen ha ordnet dette på annen måte. Videre så har vi forståelse for at regjeringen ønsker større yrkesdeltakelse fra innvandrerkvinner. Også dette kunne man løst på andre måter.

Toppen av frekkhet er at man ved denne omleggingen faktisk også rammer eldre ektepar, der den ene har forsørgeransvar for ektefelle over 60 år. Dette er ektepar som hadde barn i en tid, der det ikke nødvendigvis var allment akseptert å ha begge foreldre i fulltids arbeid. Videre var muligheten for barnehageplass svært begrenset. Å ramme denne gruppen er sjokkerende og vitner om liten kunnskap om situasjonen den gangen.

VI SAVNER FAKTISK....

Norges Kvinne- og familieforbund savner at regjeringen ikke har økt satsene for barnetrygd. Satsene for kontantstøtte og gravferdsstøtte er heller ikke justert. I realiteten betyr dette en svekkelse av disse ordningene.

Videre er økningen i rammeoverføringene til kommunene for liten. I forbindelse med statsbudsjett for 2013 fikk kommunene pålagt seg oppgaver med kostnader. Den gangen var heller ikke økningen i rammetilskuddet stort nok til å dekke de merutgiftene som kommunene fikk. Når heller ikke kommende års statsbudsjettforslag gir økning som tar høyde for etterslepet og de økte utgiftene kommunene forelegges, så er vi bekymret.

Og her er våre innspill til den nye regjeringen og statsbudsjett 2014

Norges Kvinne- og familieforbund har oversendt innspill til den nye regjeringens forslag til statsbudsjett.

INNSPILLENE ER SOM FØLGER: FORELDREPERMISJON

Vi har registrert at den regjeringen du er en del av sier de vil korte ned fedrepermisjonen. I den forbindelse ber vi om at dersom dette skjer, så må de ukene som man kutter fra fedrene ikke fjernes, men legges til en del av foreldrepermisjonen der familien kan velge hvorvidt det er mor eller far som skal benytte den. På den måten reduseres ikke den samlede foreldrepermisjonen, men familien gis en valgfrihet.

FORSLAG:

Fjerning av et par uker av fedrepermisjonen tillegges foreldrepermisjonens del der foreldrene kan velge hvem som skal benytte den.

BARNETRYGD

Barnetrygden ble i sin tid innført for å kompensere for merutgiftene med å ha barn. Barnetrygden ble kraftig justert for ca. 40 år siden. Dette skjedde i forbindelse med en større omlegging av skattesystemet. Dette for å sikre kompensasjonen for merutgiftene.

I en årrekke nå har satsene for barnetrygd vært mer eller mindre uendret. Dette har medført at barnetrygden ikke en gang har holdt følge med prisutviklingen. For mange familier er barnetrygden et viktig tilskudd.

FORSLAG:

Barnetrygden for 2014 økes med 5 % i forhold til 2013.

Skatteklasse 2

I den nylig fremlagte forslag til statsbudsjett for 2014 foreslås det å fjerne skatteklasse 2. Dette rammer 141 000

familier ifølge budsjettforslaget. Hensikten med endringen skal være å likestille samboerpar og ektepar. Videre å på denne måten få kvinner som enten arbeider deltid eller som ikke er tilknyttet arbeidslivet å bidra via lønnsarbeid. I særlig grad fremheves dette som et tiltak overfor innvandrerkvinner. Norges Kvinne- og familieforbund er sterkt imot dette. Vi mener at skatteklasser 2 er viktig for de familiene som omfattes av ordningen. Skulle man ønske å sidestille samboerpar og ektepar, må dette kunne gjøres ved at også samboerpar innlemmes i ordningen med skatteklasser 2.

Når det gjelder integrering av innvandrerkvinner i arbeidslivet er vi av den oppfatning at fjerning av skatteklasser 2 neppe vil gi den ønskede virkning. Allerede i dag er det en kjent sak at denne gruppen sliter med å få jobb i dagens arbeidsmarked. Så her må andre tiltak til. Dersom vi har regnet rett vil dette med innvandrerkvinner dreie seg om ca. 35 % av de familiene som ville bli berørt av endringen. Altså skal 65 % «straffes» for at en mindre gruppe skal ut i arbeidsliv. Vi tror ikke dette fremmer positive holdninger til inkludering og integrering, snarere tvert imot.

Fjerning av skatteklasser 2 vil også ramme noen eldre ektepar. Disse var yrkesaktive i en tid der det ikke i samme grad som i dag var vanlig at begge ektefeller var i arbeid på full tid. Det synes svært urimelig at denne gruppen skal rammes.

Forslaget er også i forslaget som nylig ble lagt frem begrunnet med at man ønsker en mer individbasert skattelegging. Dersom den tanken skal følges, så bør vel også samme tankegang gjelde for utbetaling av f.eks. uførepensjon. For i dag er det slik at ektefelle mottar 85 % av G. Enslige mottar som grunnlag 1 G.

FORSLAG:

Skatteklasser 2 opprettholdes som i dag.

KONTANTSTØTTE

I det fremlagte forslaget er det ikke foreslått noen økning i satsene for

kontantstøtte. Dette betyr i realiteten en reduksjon i satsene.

Norges Kvinne- og familieforbund arbeidet i svært mange år for innføringen av kontantstøtte. Det var også vårt forbund som fant frem til en modell som dannet grunnlaget for dagens ordning. Vi har videre protestert kraftig da ordningen ble nedgradert og det attpåtil med tilbakevirkende kraft. Det medførte at mange barnefamilier hadde et inntektstap på mellom 30 – 70 000 kroner. Meldingen om endringen kom også såpass sent at søknadsfrister for barnehageplass var utløpt. Mange familier kom i en fortvilet situasjon. Flere henvendte seg til vårt forbund med spørsmål om hjelp. De ble henvist til oss fra blant annet NAV. Vi kunne svært lite gjøre med et stortingsvedtak.

I utgangspunktet ønsker Norges Kvinne- og familieforbund en utvidelse av ordningen. Videre at ordningen med litt barnehage og litt kontantstøtte utvides og justeres. Dette vil gi barnefamiliene en større valgfrihet.

FORSLAG

Kontantstøtteordningen utvides til også å omfatte toåringer. Satsene for kontantstøtte økes med 5 %.

Nåe barnet har plass i barnehage regnes hver dag som 20 % på lik linje med en stilling i arbeidslivet, og kontantstøtten regnes ut fra dette.

Barnehager

Norges Kvinne- og familieforbund er glad for forslaget om to årlige opptak til barnehagene. Dette bidrar etter vårt syn til mer fleksibilitet og valgfrihet for familiene.

Vi er også opptatt av tilbudet om åpne barnehager. Dette tilbudet bidrar til å dekke behov for sosial kontakt for barn og foreldre. Det kan være en fin og myk overgang fra hjemmeomsorg og til ordinær barnehage. Vi tror også at tilbudet om åpen barnehage kan være et viktig integreringstiltak.

Situasjonen er at åpne barnehager mottar lite om ingen støtte til sin virksomhet. Skal tilbudet bli det gode tiltak det var

ment som så må det gis støtte til denne virksomheten.

FORSLAG:

Det gis tilskudd til åpne barnehager

Helsestasjoner og skolehelsetjenesten

I den nylig fremlagte forslaget er dette tiltak som foreslås styrket. Norges Kvinne- og familieforbund har lenge foreslått dette og vi hilser således forslaget hjertelig velkommen. Vi er bekymret for at økningen i rammetilskudd til kommunene ikke vil kunne dekke dette.

Forebyggende helsearbeid og god veiledning til foreldre er svært viktig. Så selv om vi i utgangspunktet ikke er tilhengere av øremerkede tilskudd, så kan vi tenke oss at dette i dette tilfellet kan være en sekundær løsning for å sikre styrkingen av tilbudet.

FORSLAG:

Rammetilskuddet til kommunene økes slik at det sikrer økt satsning på helsestasjonstilbudet og skolehelsetjenesten i tråd med regjeringen Stoltenbergs forslag.

Sekundært kan det lages øremerkede tilskudd til dette.

GRAVFERDSSTØTTE

Satsene for gravferdsstøtte slik de i dag er, dekker ikke faktiske utgifter. Våre undersøkelser i 2012 viste at en enkel gravferd koster rundt 30 000 kroner. Vi har konstatert at satsene mer eller mindre har stått uendret de senere år. Vi mener at dette må endres.

FORSLAG:

Gravferdsstøtten settes til 25 000 kroner

Bidra med innspel til Prinsippprogrammet!

Kva meiner K&F om aktuelle saker? Kva hovedsaker arbeider K&F med? Svare på dette finn du i Prinsippprogrammet, K&Fs ideologiske plattform. Programmet 2012 – 14, "Sammen framover – mer enn meg og mitt" er delt opp i kapitler basert på hovedsaksområda i formålsparagrafen vår:

- Kvinnepolitikk
- Familiepolitikk
- Forbruk, miljø og samfunn
- Internasjonalt samarbeid i Norge og utlandet

Prinsippprogrammet 2014 – 2016 er no under arbeid, og komiteen treng hjelp:

Vi treng innspel frå lag, krets og enkeltmedlemmer. Kva vil DU vi skal ha som viktige saker framover, er det noko nytt som bør takast inn eller gammalt som bør fjernast? Har verda, politiske vedtak, lover og reglar endra seg sidan siste revisjon? Bør vi ha nye hjertesaker?

Send oss melding så snart råd er! Dersom lag og kretsar tek opp saker i årsmøta, send oss eventuell informasjon før møtet, og ettersend vedtaket.

Absolutt siste frist er 1. april 2014 – komiteen må levera sitt utkast 15.mai for behandling i sentralstyret. Landsmøtet 2014 gjer så endeleg vedtak – den viktigaste diskusjonen under møtet.

Vil du ha innverknad på kva K&F skal jobba med og meina vidare – la oss høyra frå deg! Send melding, gjerne til komiteleiar Eldbjørg Gunnarson med kopi til post@kvinnerogfamilie.no.

Helsing prinsippprogramkomiteen

Eldbjørg Gunnarson, leiar, eldbgu@online.no, 979 83 791
Randi Gjerde, randi61gjerde@gmail.com, 91541379
Anny Forthun, annyf@online.no, 48136520

Fra forbundsledelsens kalender

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Det er ikke lett å bringe all informasjon om hva en hverdag i forbundsledelsen består av. Men noen smakebiter kan vi bidra med. Vil du ha fullstendig oversikt så finner du den i sentralstyrepptokollene. Disse ligger på nettsidene våre under medlemsinfo. Juni var preget av Nordens kvinneforbunds konferanse som K&F hadde ansvaret for. Konferansen ble holdt i Bodø med tema «Kvinner i vinden». I tillegg ble det mye media om kvinner og likestilling på bakgrunn av LO-lederens uttalelser.

I løpet av sommerferien ble det et par innspill i media om foreldrepermisjon.

Naturlig nok har ellers perioden vært preget av vår nasjonale kampanje. Så det har vært møter med partiene på Stortinget om skolemat, møte med statsråder for å få underskrifter og ulike innslag i media.

Det helt store denne perioden var selvsagt også vårt internasjonale forbunds verdenskonferanse i India. Tenk at vi der fikk enstemmig vedtatt vår foreslåtte resolusjon om kvinner og barn som ofre i konflikt. Mer om konferansen finner du også andre steder i bladet.

Forslaget til statsbudsjett tok naturlig nok noe tid. I tillegg har vi levert innspill til den nye regjeringen til deres reviderte forslag til statsbudsjett for 2014. Du kan lese mer om dette annet sted i bladet.

Nå rett før bladet går i trykken er det omsorgslønn som igjen preger hverdagen. Igjen bringer media opp triste historier om foreldre med kronisk syke barn som vil ha omsorgslønn, men som får såpass lite at det vanskeliggjør hverdagen. Mitt inntrykk er at saksbehandlere i kommunen heller ser alle kronisk syke barn og unge i institusjon.

Dette betyr at vi må ta opp igjen kampen for verdige rammer og regler for omsorgslønnen.

Og jammen ser det ut til at vi nå må forsvare kontantstøtten igjen. Kort sagt vi har ulike temaer og går hver dag i møte med spenning på hva og hvilke saker som dukker opp.

Trekningsliste landslotteri 2013

Gevister	Vinnere	Halvårsab dag og tid	Reily Haanæs
Universalt gavekort 5000 kr	Anny Hilde	Halvårsab dag og tid	Olaug T Pedersen
Universalt gavekort 3000 kr	Nina Lill Otheliussen	Kyrkjevotter	Marit Forthun
Universalt gavekort 3000 kr	Jenny Strømsnes	Kyrkjevotter	Annja Munndal
Universalt gavekort 3000 kr	Kristin Pauss Johnson	Lue m pelsdusk	Irmelin Arnesen
Universalt gavekort 2000 kr	Heidi L Skålevik	Lappeteknikkløper	Grethe Hagen
Universalt gavekort 2000 kr	Kari Lise Sørnes	Lappeteknikkløper	Kjellaug Eide
Universalt gavekort 2000 kr	Anne Karin Pettersen	Nisser	Grete og Kristian Hansebråten
Universalt gavekort 1000 kr	Ragnhild Røran Eide	Hodeplagg og sokker	Laila Vestlund
Universalt gavekort 1000 kr	Else Hasund	Grytekluter og kjeleunderlag	Ingrid Harstad
Universalt gavekort 1000 kr	Jorunn Hernes	Gavekort blomster	Wenche Hansen
Universalt gavekort 1000 kr	Solveig Thomassen	Kokebok	Jonathan Kjølauug
Universalt gavekort 1000 kr	Kristine Graff	Strikket duk	Familien Kvaleberg
Slumreteppe	Nina K Herland		
Gavekort Rica hotel	Ingunn Kvelland		
Halvårsab dag og tid	Gerd Jansen		
Gevister	Vinnere		

Lotteriet er trukket 06.09.2013 v/lotterikomiteen Anne Enger og Olaug T Pedersen. Gevinstene er levert/sendt vinnerne i løpet av september.

TRØNDERSAMLING

Av: Elisabeth Rusdal, Forbundsleder

I midten av oktober var medlemmer og tillitsvalgte i både Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag krets samlet til inspirasjon.

Forbundsleder sammen med sekretær Liselotte Bjelke var foredragsholdere. Temaene var lokalt arbeid, og tips til nye arbeidsmåter. Det var over 20 engasjerte deltagere som var tilstede. Så en ting er sikkert – i Trøndelag kommer ting til å skje.

Høsttur til Ryvarden Kulturfyr

Av: Inger Guttormsen

Torsdag 12. september 2013 dro Tertnes kvinne- og familielag på tur med Eldbjørg Gunnarson som turleder og guide.

31 turglade damer i sin beste alder med "snakketøyet" intakt entret etter hvert bussen. Lilly Haukenes hadde for sikkerhets skyld tatt med seg gitaren.

Ryvarden har vært et seilings- og kjennemerke i over 1100 år – fra år 869 og frem til 1984. I 1992 ble Ryvarden kulturfyr. Etter besøket gikk turen videre til Haugesund, der en fortreffelig middag ventet. Ruth Alværn som hadde hatt 80-årsdag i august, fikk overrakt blomster fra laget. Dagen etter dro vi i retning Skudesneshavn og Vigsnes Grubemuseum, i sin tid den største kobbergruven i Europa med 800 til 1000 arbeidere på det meste.

Etter omvisning fikk vi orientering og et lite innblikk i hva de enkelte hus på eiendommen i sin tid ble brukt til.

Gammelt kultsted på Avaldsnes

Neste stopp på turen var Olavskyrkja på Avaldsnes. Det er en steinkirke fra år 1250. Dette er et gammelt kultsted. Olav den hellige bygget kirken første gang. Sagnet sier at han ville bygge kirke på 7 dager og 7 netter. Utenfor kirken står det en bauta som er lent inn mot kirkemuren. Sagnet sier at bautaen egentlig er et gammelt troll.

Ønsket å lage sin egen musikkstil

Siste stopp på turen var hjemmet til komponisten Fartein Valen (1887 – 1952). Hans store ønske var å lage sin egen musikkstil. Det var først i 30-årene han ble kjent som komponist. Av hans mest kjente verker kan nevnes orkesterstykket "Kirkegården ved havet" og sangen Ave Maria for sopran og orkester. I 1935 fikk han kunstnerlønn. Det store internasjonale gjennombruddet fikk han først i 1947.

Bussturen tilbake gikk samme vei som vi kom til Haugalandet. En stor takk til arrangementskomiteen for en strålende tur med mye kulturelt påfyll.

Velkommen te bords!

For hundre år siden fantes råvarene man brukte i matlagingen umiddelbart i folks nærhet. I dag er det få av oss som kjenner opprinnelsen til, eller prosessen matvarene vi spiser har gjennomgått før de havner på matbordet vårt. Kunnskap om tradisjonell matlaging, slik den var rundt år 1900, holdt på å forsvinne fra Brekken ved Røros allerede på 60-tallet.

Boken "Velkommen te bords!", skrevet av Randi Finborud Borgos og Inger Marie Frostvoll, ble utgitt av Brekken kvinne- og familielag for å bote på dette. På begynnelsen av 1980-tallet begynte husmorlaget i Brekken å samle og skrive ned oppskrifter på tradisjonsmat fra distriktet. Noen år senere startet de så med å prøve ut disse oppskriftene ved et offentlig arrangement, det som i Brekken er blitt kalt "Gammelmathelga". Med boka ønsket de å gjøre det mulig for leseren å ta noen av de gamle oppskriftene i bruk.

Ingrid Espelid Hovig er en av de som har funnet inspirasjon i boken som kom i 2. opplag i 2002. Sammen med historiene om livet på gårdene og på setra, følger oppskriftene som kan tas i bruk den dag i dag. Brekken kvinne- og familielag har fått kommunens kulturpris for sitt arbeid med tradisjonsmat.

VIL DU BLI MED PÅ EN ANNERLEDES REISE TIL ALBANIA

Forbundet har prosjekter og samarbeidspartnere rundt om i verden. Noen ganger lykkes vi med å få til at de besøker oss her i Norge. Flere har signalisert at de kunne tenke seg å besøke noen av de landene forbundet har samarbeidspartnere i. Ønskene har vært å se landet og i tillegg til å treffe samarbeidspartnere og kanskje se et prosjekt.

Vi har ikke selv kapasitet til å arrangere slike turer – det krever ganske mye. Ved en tilfeldighet har vi kommet i kontakt med en turoperatør som har noe av samme filosofi som forbundet. Vi har diskutert og kommet frem til at vi vil arrangere en forsøkstur for å se om dette er noe vi kan samarbeide videre om. Så derfor planlegger vi tur i september 2014 til Albania.

Mer informasjon vil komme senere – men er du særskilt interessert så ta kontakt slik at du kommer på listen over de som får tilbudet direkte.

K&F's BEREDSKAPSUTVALG

Av: Anne-Sophie W. Bondeson, Beredskapsutvalget

TUNNELSIKKERHET

Sikkerhet i tunneler er et brennbart tema.

Først hadde vi en stor brann i Gudvang-tunnelen. Der sviktet sikkerheten i forhold til varsling og kommunikasjonssystem, men redningsmannskapet sviktet ikke, så brannen forårsaket færre døde og skadete, og ble ikke så alvorlig som den kunne ha blitt.

Etter ulykken har det blitt sterkt fokus på undersøkelser, forbedringer, eventuelt stengninger av tunneler og kontroller av utenlandske kjøretøyer.

Så viser det seg - ved neste tunnelbrann - at norsk tungtransport også forårsaker tunnelbrann! Eierne av kjøretøyene og sjåførene må skjerpe kontrollen av bilene, og det vil nok bli gjort.

Vi kan gjøre lite med dette, men vi kan sette oss inn i hvordan hver og en av oss kan ferdes tryggere i en tunnel. Hva vi bør

gjøre for medpassasjerer, andre trafikanter og oss selv hvis en ulykke inntreffer.

FAKTA OM TUNNELULYKKER

Vi blir skremte av alle tunnelulykker som har skjedd denne sommeren. Vi håper at alle instanser har lært av det som har skjedd, og at vi kan unngå flere ulykker. Du og dine kan være bedre beredt, om du

- Leser og innprenter deg informasjonen i brosjyren om tunnelsikkerhet som er utgitt av Statens Vegvesen og har den med deg i bilen. Du rekker ikke å lese den når det brenner!

- **Før du kjører inn i tunnelen:** Merker deg navn og lengde på tunnelen, sjekker om du har nok drivstoff.

- **I tunnelen:** Følger med på skilt angående nødstasjoner, havarilommer, avstander og radiostasjoner. Bruk nødtelefon i tunnelen, ring 175. Holder god avstand til nærmeste kjøretøy.

- **Ved ulykker:** Følger de reglene Statens Vegvesen har gitt. NB! Mennesker er viktigere enn bilen! Hold noe – helst noe vått – for munn og nese hvis du må rømme i røyk. Hvis du har med noe å drikke, bruk væsken fra den.

Brosjyren er lagt ut på Vegdirektoratets internettsider:

Gå inn på Vegdirektoratet, trafikk, trafiksikkerhet og du får opp kollisjon og ulykker, brann i tunnel, stenging og sikkerhetstiltak.

DYKTIGE KVINNER HELPER KVINNER OG SAMFUNNET

Styreleder i KFB, Anne-Lise Johnsen takker leder for LIM for et meget givende og tankevekkende foredrag.

Den 24. september var over 150 beredskapsinteresserte med på Sårbarhetskonferansen som Kvinners Frivillige Beredskap og Forsvaret arrangerte. Alle foreleserne ga oss god innføring i ekstreme miljøer, farer og forebygging. PST-sjef Marie B.

Børnland, holdt foredrag om vurdering av trusselbildet i Norge. Hun var klar, overbevisende på at mye gjøres, så vi mener hun er rett kvinne på rett plass! Leder av LIM, foreningen for likestilling, integrering og mangfold, Tina Shagufta Kornmo, inspirerte oss og forsterket K&F's oppgave med å ta oss av innvandrere, integrere dem, for deres egen skyld, men også for å forebygge kriminalitet. Vi i Beredskapsutvalget appellerer til alle i K&F til å være med på seminarer og konferanser om beredskap. Vi kommer ikke til å arrangere eget seminar i 2013 og 2014 da det er mange arrangement i K&F's og KFB's regi, og de fleste kretsene ikke har økonomi til å sende deltakere på alle seminarene. Vi håper dere ber om å få Trygge Samfunn, som er KFB's blad - du får det gratis 4 ganger i året, og der tas det opp aktuelle beredskapssaker. Send oss gjerne et brev eller en e-post, så sender vi dere svar på spørsmål, aktuelt stoff om beredskap, invitasjoner til kurs, øvelser og seminarer/konferanser.

HVA VIL DU AT K&F'S BEREDSKAPSUTVALG SKAL GJØRE FOR DEG?

BEREDSKAPSOPPGAVER

- HA GOD EGENBEREDSKAP
- INFORMERE OM BEREDSKAP PÅ MØTER OG TIL VENNER
- KOPIERE OG DELE UT BROSJYRE OM TUNNELBEREDSKAP
- ARRANGERE KURS I FØRSTEHJELP
- ARRANGERE KURS I PSYKISK FØRSTEHJELP
- TA KONTAKT MED KOMMUNEN OM

BEREDSKAPSØNSKER

OG BE OM Å FÅ SÅRBARHETSANALYSEN

- LAGE EN BROSJYRE TIL HUSSTANDENE OM KRISEBEREDSKAP I DIN KOMMUNE
- SØKE OM Å VÆRE REPRESENTERT I BEREDSKAPSRÅDET
- GJENNOMFØRE / SØRGE FOR AT DET BLIR HOLDT BRANNØVELSER HJEMME OG PÅ ARBEIDSPLASSE
- TA OMSORG FOR INNVANDRERE
- DELTA PÅ BEREDSKAPSSEMINARER OG MØTER

Lykke til! Ta gjerne kontakt med oss!

Hilsen K&F's BEREDSKAPSUTVALG

Bjarnhild Hodneland bhodneland@gmail.com, Anne-Lise Johnsen anljohnsen@gmail.com, Anne-Sophie W. Bondeson bondeson@yahoo.no, Grete Nordbæk (varam) Greno10@online.no

Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund

Tilbud !

- ___ Handlenett, sort m/hvitt trykk før **kr. 75,-** nå **kr. 50,-**
- ___ Nett i bomull m/skulderhank, lite, sort m/hvitt trykk **kr. 40,-**
- ___ T-skjorte hvit m/lite farget emblem str. L, XL, XXL **Før kr. 130,- nå kr. 60,-**
- ___ Aktivitetskalender før **kr. 100,-** pr. stk. nå **kr. 25,-**
- ___ Melodibok før **kr. 75,-** nå **kr. 50,-**
- ___ K&Fs skrivebok m/linjer nå **kr. 40,-**

Profileringsartikler med emblem:

Norges Kvinne- og familieforbund

- ___ Sentrimento telysestake (Hadeland Glassverk) med K&Fs logo **kr 250,-**
- ___ Sans vase (Hadeland Glassverk) med K&Fs logo **kr 350,-**
- ___ T-skjorte sort m/hvitt stort emblem str. M, XL, XXL **kr. 130,-**
- ___ K&F skjerf, hvit m/sort emblem, 34X166 cm. **kr. 130,-**
- ___ Smykkenål i sølv **kr. 395,-**
- ___ K&F-pin **kr. 15,-**
- ___ Bordfane m/farget emblem **kr. 90,-** Stativ til bordfane **kr. 100,-**
- ___ Lagledernål **kr. 190,-**

Studieplaner registrert i Studieforbundet næring og samfunn

- ___ Prinsippprogrammet
- ___ Vi forbereder oss til Landsmøte
- ___ Bruk av K&Fs hjemmesider er under arbeid

Skrivepapir, konvolutter o.l. m/emblem: Norges Kvinne- og familieforbund

- ___ Skrivepapir m/emblem A4, farger, 50 ark **kr. 100,-**
- ___ Møteplakat, A4, 4 farger 50 stk. **kr. 100,-**
- ___ Konvolutter m/emblem C5 format, 50 stk. **kr. 60,-**

Hefter, bøker, trykksaker

- ___ Diktsamling, Hold drømmen levende, Helene Freilem Klingberg **kr. 130,-**
- ___ Bok, Gøy på landet, Anne Enger **kr. 95,-**
- ___ Bok, M. Bolstad: "...og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør" **kr. 80,-**
- ___ Vedtekter **kr. 25,-**
- ___ Tillitskvinnemappen, hele **kr. 150,-** innhold **kr. 90,-** perm **kr. 60,-**
- ___ Prinsippprogram inkl. studieplan **kr. 100,-**
- ___ Tillitskvinnebevis **kr. 5,-**
- ___ Diplom, A4, **kr. 15,-**
- ___ Plakat m/emblem 50x65 cm. **Gratis**
- ___ Abonnement på Sentral-og Landsstyreprotokoller (pr.år) **kr. 275,-**
- ___ Gaveabonnement: Kvinner & Familie (pr. år) **kr. 150,-**

Informasjonsmaterieill

- ___ Tidligere numre av medlemsbladet: **Gratis**
- ___ Folder: "Hvordan kan du støtte arbeidet for en bedre familiepolitikk..." **Gratis**
- ___ Folder "Sammen framover - mer enn meg og mitt: **Gratis** (Kortversjon av Prinsippprogrammet)
- ___ Løpeseddel: "Familiens fremtid - vårt felles ansvar" **Gratis**
- ___ Innmeldingsskjemaer, **Gratis**

Frakt kommer i tillegg på alle bestillinger.

Navn/lag:

.....

Adresse:

.....

Postnr./-sted:

.....

Vi ber om å motta materiellet innen:.....

KUPONGEN SENDES:

Norges Kvinne- og familieforbund
Stortingsgaten 12
0161 Oslo

Tlf.: 22 47 83 80

Faks: 22 47 83 99

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Hvitt skjerf med logo

Skjerfet er laget av hvit silke og har K&Fs logo påsett i sort, behagelig å ha på både sommer som vinter, **pris kr. 130,-**

K&Fs T-skjorte

T-skjorte i 100% kjemmet bomull, sort med godt synlig emblem i hvitt. Finnes i str. M, XL og XXL. **Kr. 130,-**

Kun kr. 50,-

K&Fs Handlenett

Kjøp K&Fs handlenett og støtt forbundet samtidig som du sparer miljøet for plastnett fra butikken! **Kun kr. 50,-**
Vi har rikelig av disse på lager.

Sentimento telysestake

med K&Fs logo, 62 mm 135 mm. **Kr. 250,-**

Sans Vase med K&Fs logo

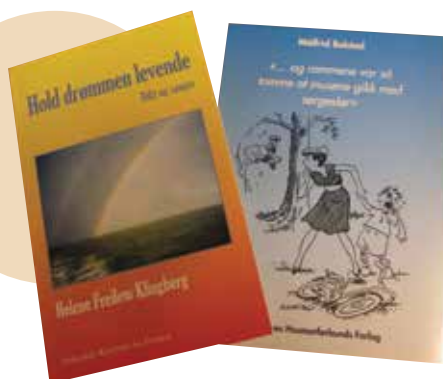
135 mm. **Kr. 350,-**

Kun kr. 40,-

Skrivebok

Skrivebok/kladdebok i A5 format med linjer, praktisk til bruk på lags-, kretsmøter og lignende. **Kun kr. 40,- pr. stk.**

Diktsamlingen "Hold drømmen levende" til **kr 130,-**
"... og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør" til **kr 80,-**

Liste over K&Fs tillitskvinner

SENTRALSTYRET

FORBUNDSLEDER

Elisabeth Rusdal
Skogveien 41, 1368 Stabekk
E-post: elisabeth@kvinnerogfamilie.no
Tlf: 91 32 81 64 (m)

NESTLEDER

Sonja Kjølraug
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no
Tlf: 97 51 59 71 (m)

MEDLEM

Eldbjørg Gunnarson
Morvikbrekkene 31, 5124 Morvik
E-post: eldbgu@online.no
Tlf: 55 53 11 94 (p) 97 98 37 91 (m)

MEDLEM

Anne Enger
Fjellveien 70, 3518 Hønefoss
E-post: a-enger2@online.no
Tlf: 91 17 92 87 (p)

MEDLEM

Olaug Tveit Pedersen
Nordvikveien 45, 4085 Hundvåg
E-post: olaug.t.pedersen@lyse.net
Tlf: 91 38 21 24 m

MEDLEM

Liv Holst
Kirkeveien 56C, 1395 Hvalstad
E-post: livholst@online.no
Tlf: 66 84 66 10 (p) 95 77 54 34 (m)

MEDLEM

Else Angeltveit
Lille Heimdal, 4760 Birkeland
E-post: else.angeltveit@online.no
Tlf: 37 27 86 88 (priv)

1. VARAMEDLEM

Wenche Rolstad
Skarimoen 32, 2760 Brandbu
E-post: wrwenche@gmail.com
Tlf: 61 33 41 18 (p) 40 24 48 96 (m)

2. VARAMEDLEM

Wenche Hoel
Havnepromenaden 46, 9405 Harstad
E-post: we.hoel@gmail.com
Tlf: 91 16 34 49 (m)

KRETSLEDERE

AKERSHUS

Solvor Larsen
Sloratoppen 154, 1405 Langhus

E-post: so.larsen@online.no
Tlf: 64 86 64 74 (p) 97 09 91 04 (m)

AUST-AGDER

Postmottak
Esther Haugland
Oggevatn, 4730 Vatnestrøm
E-post: harr-h@online.no
Tlf: 48 14 01 23

BERGEN/MIDTHORDLAND

Postkontakt Solveig Thomassen
Lyshovden 52,
5148 Fyllingsdalen
e-post: sthomas@online.no
Tlf.: 55 15 06 00/92 61 36 13

FINNMARK

Postkontakt Hedvig Hansen
Postboks 142, 9770 Mehamn
E-post: hedvig.hansen@politiet.no
Tlf: 95 18 35 28 (m)

HEDMARK

Anne Lise Bryhn
Mogopveien 23, 2409 Elverum
E-post: anli-bry@online.no
Tlf: 62 41 70 53 (p)

HORDALAND

Sigrunn Strøm
PB. 6, 5318 Strusshamn
E-post: sigrunn.strom@gmail.com
Tlf: 56 14 24 95/95 94 32 13

HÅLOGALAND

Fungerende kretsleder:
Gunn Evjen
Evjen, 8056 Saltstraumen
E-post: gunnda@live.no
p: 948 31 112

NORDMØRE

Anne-Lise Johnsen
6494 Vevang
E-post: kirkeverge@eidemenighet.no
Tlf: 71 29 81 56 (p) 71 29 61 84 (a)
41 24 86 64 (m)

NORD-TRØNDELAG

Anne M. Eggsetøl
Elvalandet, 7810 Namsos
E-post: anne.eggsetol@ntebb.no
Tlf.: 91 69 39 20

OPPLAND

Wenche Rolstad
Skarimoen 32, 3520 Jevnaker
E-post: wrwenche@gmail.com
Tlf: 61 33 41 18 (p) 40 24 48 96 (m)

OSLO

Liv Aasa Holm,
Sørkedalsveien 210,
0754 OSLO
E-post: livaasaholm@gmail.com
TLF: 95 16 35 24

ROGALAND

Ingebjørg Rasmussen
Anton Brøggergate 15, 4041 Hafrsfjord
E-post: ira-1@broadpark.no
Tlf: 51 55 62 51 (p) 98 82 40 18 (m)

SOGN OG FJORDANE

Aina Alfredsen Førde
Ytrehus, 6723 Svelgen
E-post: ain-f@online.no
Tlf: 47 33 75 65 (m)

SUNNMØRE OG ROMSDAL

Oddlaug Hovdenak
Hovdenakken, 6456 Skåla
E-post: oddlaug.hovdenak@mrfylke.no
Tlf: 95 12 47 53 (p)

SØR-TRØNDELAG

Randi H. Hindseth,
Utigard, Hindseth,
7340 Oppdal,
E-post: randi@hindseth.no
Tlf: 99 74 35 19

VEST-AGDER

Eva Ousbey
Neseveien 38, 4514 Mandal
E-post: ousbey@online.no
Tlf: 38 26 58 00

VESTFOLD

Unni Mortensen
Belesvei 30
3152 Tolvsrød
E-postkontakt:
Eva Sæther, eva-sa@online.no
Tlf: 33 32 82 79

ØSTFOLD

Tone T. Holene
Bjørkveien 18,
1816 Skiptvet,
E-post: tone.holene@gmail.com,
Tlf: 97 69 24 39.

ØVRE BUSKERUD

Bente Kaugerud
Skogly, 3359 Eggedal
E-post: bkkaug@online.no
Tlf: 32 71 47 84 (p) 41 43 01 20 (m)

KONTROLLKOMITÉEN

LEDER

Kristin Hansen
Mukerudåsen 22 E
1165 Oslo
Tlf 90564730

VALGKOMITÉEN

Leder valgkomitéen:
Kari Lahn Knudsen
Håsteinsgt. 30, 5163 Laksevåg
Epost: kariknu@online.no
Tlf 47673983

PRINSIPPROGRAMKOMITÉEN

LEDER

Eldbjørg Gunnarson
Tlf: 55 53 11 94 (p) 97 98 37 91 (m)
Morvikbrekkene 31, 5124 Morvik
E-post: eldbgu@online.no

INTERNASJONALT UTVALG

LEDER

Kristin Hansen
Mukerudåsen 22 E 1165 Oslo
Tlf: 90564730
E-post: krihan6@online.no

Flyttet siden sist? Husk å sende oss din nye adresse.

PROSJEKTLEDER

Anne Marit Hovstad
Tlf: 37 04 14 48 (p) 95 8 7 79 09 (m)
Fjæreveien 161, 4885 Grimstad
E-post: annemarit@hovstad.com

NORDENS KVINNEFORBUND

2. REPRESENTANT

Sonja Kjørlaus
Tlf: 97 51 59 71 (m)
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no

ACWW REPRESENTANT

Elisabeth Rusdal
Tlf: 91 32 81 64 (m)
Skogveien 41, 1368 Stabekk
E-post: elisabeth@kvinnerogfamilie.no

BEREDSKAPSUTVALGET

LEDER

Anne-Sophie W. Bondeson
Tlf: 95 89 87 11 (m)
Grindveien 4, 1640 Råde
E-post: bondeson@yahoo.no

STUDIEFORBUNDET NÆRING- OG SAMFUNN

Postboks 9388 Grønland, 0135 Oslo
Tlf: 22 05 48 30
Epost: post@naeringogsamfunn.no

SEKRETARIATET

Norges Kvinne- og familieforbund
Stortingsgaten 12, 0157 Oslo
Tlf: 22 47 83 80
Faks: 22 47 83 99
E-post: post@kvinnerogfamilie.no
www.kvinnerogfamilie.no

KVINNERS FRIVILLIGE BEREDSKAP

Skippergata 17, 4. etg., Postboks 796 Sentrum, 0106 Oslo
Tlf: 22 47 82 60/23 09 34 58
E-post:

FOKUS

Forum for Kvinner og Utvikling spørsmål
Storgata 11, 0155 Oslo
Tlf: 23 01 03 00
E-post: fokus@fokuskvinner.no

**ABONNER PÅ
MEDLEMSBLADET
3 UTGAVER
I 2013**

Kun
kr 150.-

K&FS MEDLEMSFORDELER

RICA-HOTELS

Samarbeidsavtalen kan gir rabatterte priser på arrangementer og overnattinger. Døgnprisen og rabatten varierer, be om et godt tilbud. Ved bestilling må egen kode benyttes, som medlemmer får ved å kontakte sekretariatet eller sitt lokallag.

CODAN FORSIKRING

Avtalen gir rett til forsikring på gunstige vilkår. Medlemmer og ansatte får 5 % på ordinære priser på alle private forsikringsprodukter. Med tre produkter, hvorav ett hovedprodukt, får man totalkunderabatt på 10 %. Samlet vil man kunne få inntil 15 % rabatt per i dag.

JURIDISK BISTAND

Samarbeidsavtalen med Langseth Advokatfirma DA gir K&Fs medlemmer en gratis første henvendelse, begrenset opptil 20 minutter, via telefon, e-post eller møte. Deretter gis 15 % rabatt på fast timepris.

MØLLERS TRAN

Til rabattert pris.

Dette er Norges Kvinne- og familieforbund

Som medlem får du:

- Tilbud om advokatbistand
- Gunstig tilbud hos Codan forsikring
- Rabatt ved overnatting på Rica hotell
- Medlemsbladet Kvinner & Familie 3 ganger i året
- Medlemstilbud på abonnement av Møllers Omega 3
- Tilbud om kurs, konferanser, reiser mm. Gjennom ditt lokallag/krets

Ditt medlemskap er viktig! Våre arbeidsområder er:

- Kvinners helse
- Mat og helse
- Et varmere samfunn
- Flerkulturelt arbeid i Norge

Synes du at en av de aller viktigste oppgavene i samfunnet er å gi barna et godt å trygt oppvekstmiljø? Og vil du gjerne ha mer tid til barna dine uten at det går utover økonomi og yrkeskarriere? Da kan Norges Kvinne- og familieforbund være noe for deg!

Målet er samfunnspåvirkning i kvinne og familiepolitiske spørsmål nasjonalt og internasjonalt.

Våre satsningsområder er: **Kvinnepolitikk • Familiepolitikk • Miljø- og forbrukerpolitikk • Internasjonalt samarbeid**

Klipp ut

Jeg ønsker medlemskap i Norges Kvinne- og familieforbund

NAVN:

ADRESSE:

POSTNR.-/STED::

LOKALLAG:

E-POST:

**INNMELDINGEN
SENDES:**

Norges Kvinne- og
familieforbund
Stortingsgaten 12,
0157 Oslo
Tlf.: 22 47 83 80
Faks: 22 47 83 99